

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการทำวิจัยเรื่องการพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดยารวมมิตรสะกิดเศรษฐศาสตร์ วิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยมีประเด็นสำคัญที่นำเสนอคือ

- 2.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา
- 2.2 หลักสูตรการอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม สาขางานธุรกิจค้าปลีก กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ วิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น
 - 2.2.1 ความเป็นมาของวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์
 - 2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น
 - 2.2.3 จุดประสงค์ มาตรฐานรายวิชาและคำอธิบายวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น
- 2.3 หนังสืออ่านเพิ่มเติม
 - 2.3.1 ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
 - 2.3.2 ความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
 - 2.3.3 จุดมุ่งหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
 - 2.3.4 รูปแบบของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
 - 2.3.5 ลักษณะการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดี
 - 2.3.6 การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม
 - 2.3.7 ประโยชน์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
- 2.4 หลักเกณฑ์ทั่วไปในการตรวจหนังสืออ่านเพิ่มเติม
- 2.5 การอ่าน

- 2.5.1 ความหมายของการอ่าน
- 2.5.2 ความสำคัญของการอ่าน
- 2.5.3 จุดมุ่งหมายของการอ่าน
- 2.5.4 ประเภทของการอ่าน
- 2.5.5 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน
- 2.5.6 ประโยชน์ของการอ่าน
- 2.6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.6.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.6.2 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.6.3 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.6.4 ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.6.5 ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.6.6 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.6.7 ประโยชน์ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2.7 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
 - 2.7.1 ความหมายของความพึงพอใจ
 - 2.7.2 ทฤษฎีความพึงพอใจ
 - 2.7.3 การวัดความพึงพอใจ
- 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.8.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 2.8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความ

เหมาะสม ของแต่ละระดับการศึกษา ตามข้อ 1)ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ตามข้อ 1) ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 2) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นและทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

2.2 หลักสูตรการอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม สาขางานธุรกิจ

คำปถัก กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ วิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น

2.2.1 ความเป็นมาของวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์

วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ ภายใต้การบริหารงานของบริษัทศึกษาภิวัฒน์ จำกัด ในเครือของบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ได้เปิดดำเนินการการเรียนการสอน เมื่อปีการศึกษา 2548 โดยมีเจตนารมณ์ “เพื่อช่วยพัฒนาสังคม และประเทศชาติในด้านการศึกษา” โดยมีวิสัยทัศน์ “เป็นสถาบันการศึกษาชั้นนำในการผลิตบุคลากร ที่เน้นการเรียนรู้ภาคทฤษฎีควบคู่ไปกับภาคปฏิบัติ เพื่อให้ได้พนักงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตรงตามความต้องการของภาคธุรกิจในประเทศไทย”

การเรียนการสอนในวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ เป็นการเรียนการสอนในระบบทวิภาคี 100% เรียนภาคทฤษฎีที่วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ หรือที่ศูนย์การเรียนปัญญาภิวัฒน์ หรือที่โรงเรียนอาชีวศึกษาเครือข่ายเอกชนและรัฐบาล ระยะเวลา 3 เดือนสลับกับการเรียนภาคปฏิบัติงานจริงที่สถานประกอบ (ร้านเซเว่นอีเลฟเว่น และบริษัทที่เข้าร่วมโครงการ) 3 เดือน โดยเรียนสลับกันไปตลอดนี้เป็นระยะเวลา 3 ปี จนสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร โดยได้รับใบประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) รับรองโดยกระทรวงศึกษาธิการ รูปแบบการเรียนการสอนในวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ เป็นรูปแบบการสลับเรียนหรือ Block Course ภายใน 1 ปีการศึกษา แบ่งเป็น 2 ภาคเรียน แต่ละภาคเรียนมีระยะเวลาเรียน 6 เดือน แบ่งการเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่ม A เรียนภาคทฤษฎี ใช้เวลาเรียน 3 เดือนเป็นการเรียนในห้องเรียนตามปกติ โดยเรียนที่วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ และสำหรับศูนย์การเรียนปัญญาภิวัฒน์ หรือโรงเรียนเครือข่ายอาชีวศึกษาเอกชน มีการเรียนโดยเรียนจากระบบ"การเรียนการสอนทางไกลแบบ 2 ทาง (2 Ways Video Conference) มีอาจารย์สอนจากส่วนกลางผ่านระบบ Video Conference ไปยังศูนย์การเรียนปัญญาภิวัฒน์ หรือโรงเรียนเครือข่ายอาชีวศึกษาเอกชน

กลุ่ม B เรียนภาคปฏิบัติ ใช้เวลาเรียน 3 เดือน โดยจะเรียนภาคปฏิบัติ ณ ร้านเซเว่นอีเลฟเว่น ที่ผู้เรียนได้เลือกไว้ เป็นระบบการเรียนแบบปฏิบัติงานจริง (มีรายได้จากการฝึกปฏิบัติงาน) เมื่อครบ 3 เดือน ทั้งสองกลุ่มจะสลับการเรียน หลักสูตรที่วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ เปิดสอนอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มี 2 สาขา ได้แก่

หลักสูตร ธุรกิจค้าปลีก

เป็นหลักสูตรที่เปิดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียน ได้มีความรู้ในด้านการค้าปลีกอย่างครอบคลุม และครบวงจรของการบริหารธุรกิจ เป็นการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมและความสามารถเป็นเจ้าของธุรกิจส่วนตัว วิชาที่สอนในหลักสูตรนี้ จึงครอบคลุมในหลายๆด้าน เช่น บัญชี การขาย เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจค้าปลีก คอมพิวเตอร์เพื่องานอาชีพ ศิลปะการขาย การจัดส่งสินค้า การบริหารงานคุณภาพและเพิ่มผลผลิต เป็นต้น

หลักสูตร ไฟฟ้ากำลัง

เป็นหลักสูตรที่เปิดขึ้นให้ผู้เรียน ได้มีความรู้เกี่ยวกับงานไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ การติดตั้งไฟฟ้าในอาคารและนอกอาคาร เครื่องมือกล งานเชื่อม งานเครื่องยนต์เครื่องทำความเย็น ไซดโรลิกส์ เครื่องกำเนิดไฟฟ้า รวมทั้งคอมพิวเตอร์ การเงินและบัญชี

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น

คณะเศรษฐศาสตร์ (ม.ป.ป.) กล่าวถึงผลการศึกษาวิจัยในต่างประเทศ โดยเฉพาะจากบทความเรื่อง “Why Are Students Afraid of Economics” สรุปได้ว่า การที่วิชาเศรษฐศาสตร์ไม่เป็นที่นิยมเลือกเรียนกันอย่างแพร่หลายนั้น เป็นเพราะผลมาจากสาเหตุหลายประการ รวมทั้งประเด็นที่เกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ซึ่งผลการสำรวจชี้ให้เห็นว่ายังคงใช้วิธีการสอนแบบบรรยายหน้าชั้นแบบเดิมๆ เป็นส่วนใหญ่ ไม่มีการนำเทคนิควิธีการสอนที่น่าสนใจมาใช้กันมากนัก ในมหาวิทยาลัยใหญ่ๆ การสอนวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น สอนกันในห้องเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนนับร้อยคน การจัดห้องเรียนขนาดใหญ่นับว่าเป็นอุปสรรคต่อการเรียนของนักเรียนมาก เพราะวิชาเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่มีสาระมากมายและสลับซับซ้อน จำเป็นต้องมีเทคนิควิธีการนำเสนอให้สามารถดึงดูดความสนใจของนักศึกษา ซึ่งจำเป็นมากที่จะต้องสอนกันในห้องเรียนขนาดเล็ก นอกจากนี้วิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ยังมีขอบเขตครอบคลุมหลักการแนวคิดต่างๆ กว้างขวางมาก ทำให้ยากต่อการที่นักเรียนนักศึกษาจะซึมซับได้ การจัดลำดับหลักสูตรการสอนจากเศรษฐศาสตร์เบื้องต้นไปสู่ระดับกลาง (Intermediate) และสูงขึ้นไปในขั้นระดับปริญญาโท มักจะประกอบด้วยแนวคิดหลักการเหมือนกัน ที่จริงแล้วหลักสูตรการสอนวิชานี้ในระดับสูงขึ้นไปควรจะมีขอบเขตที่แคบลง มีผลงานวิจัยในมหาวิทยาลัยของสหรัฐชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาปริญญาโทยังมีความสับสน ไม่เข้าใจในหลักการและแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่พวกเขาควรจะได้

เรียนรู้มา ตั้งแต่ในชั้นปริญญาตรีแล้ว ซึ่งอาจอธิบายได้ว่า การขาดการเรียนรู้ดังกล่าวนี้เป็นผลมาจาก การที่หลักสูตรปริญญาตรีครอบคลุม สาระต่างๆกว้างขวางเกินไป แต่ขาดความลึกลงไป ในรายละเอียด ทำให้ผู้ที่ขาดพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์มาก่อน มักจะรู้สึกไม่สบายใจและเกิดความประหวั่นใจในการเรียนวิชานี้ ซึ่งอาจแก้ไขได้ง่ายๆด้วยวิธีการ ลดขอบเขตของวิชามิให้กว้างเกินไป สอนเพียงบางบทเท่านั้นก็พอเพียง ข้ามไปได้หลายบท เน้นการเรียนการสอนเฉพาะบทที่สำคัญเท่านั้น การใช้แนวคิดตามหลักผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง เพื่อทำให้วิชาเศรษฐศาสตร์น่าสนใจ และนำไปใช้ประโยชน์ให้มากขึ้น กระทำได้หลายทาง โดยเฉพาะการเขียนตำราทางด้านเศรษฐศาสตร์ เบื้องต้น ถ้าหากเราได้ศึกษาคู่มือการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้นของต่างประเทศ อาจารย์ผู้แต่ง จะมีความพยายามที่จะหาวิธีการนำเสนอ วิธีการแต่งตำราเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากขึ้นเรื่อยๆ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างตำราเรียน Principles of Macroeconomics ของ Professor N. Gregory Mankiw แห่งมหาวิทยาลัย Harvard ซึ่งมีวิธีเขียนตำราที่สอดคล้องกับหลักการที่ใช้ผู้เรียน เป็นศูนย์กลางมากยิ่งขึ้นกว่าตำราที่เขียนกันแบบเดิมๆ โดยปรับเปลี่ยนวิธีการเขียนตำราแบบการ ถ่ายทอดทฤษฎีทางวิชาการทางเศรษฐศาสตร์ มาเป็นนำเสนอวิธีการเรียนวิธีเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ เริ่มต้นจากการทำความเข้าใจง่ายๆว่า วิชาเศรษฐศาสตร์เป็นเรื่องที่อยู่ในตัวคน ไม่ไกลจากตัวคน คือ เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ ไม่ใช่พฤติกรรมของสมการที่แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปร ต่างๆ ซึ่งดูเสมือนหนึ่งเป็นชิ้นส่วนเครื่องจักรกลที่ไม่มีชีวิต ไม่สะท้อนให้เห็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างคนกับระบบรอบตัวคนอย่างเป็นรูปธรรม วิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้นเป็นหนึ่งใน กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ ของวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ มีรายละเอียด ดังนี้

วิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น (2201 – 1016) จำนวน 2 หน่วยกิต 4 คาบ/สัปดาห์

2.2.3 จุดประสงค์การเรียนรู้ มาตรฐานรายวิชาและคำอธิบายวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น

จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้รู้แนวคิดพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ เข้าใจโครงสร้างของระบบเศรษฐศาสตร์ เกิดความรู้เกี่ยวกับอุปสงค์ อุปทาน และราคาดุลยภาพ สามารถนำทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พร้อมทั้งตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์

มาตรฐานรายวิชา

1. อธิบายแนวคิดพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ โครงสร้างของระบบเศรษฐศาสตร์
2. เข้าใจอุปสงค์ อุปทาน และราคาดุลยภาพ
3. นำหลักเศรษฐศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ ระบบเศรษฐกิจ อุปสงค์ อุปทาน การกำหนดราคาดุลยภาพ พฤติกรรมผู้บริโภค ทฤษฎีการผลิต ตลาดในระบบเศรษฐกิจ รายได้ประชาชาติ เงินเพื่อเงินฝืด เงินตึงตัว วัฏจักรเศรษฐกิจ ดุลการค้าและดุลการชำระเงิน การพัฒนาเศรษฐกิจ โครงสร้างและปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ และแนวทางแก้ไข มีการแบ่งหน่วยการสอนไว้ทั้งหมด 11 หน่วยในหนังสือวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น ดังนี้

หน่วยที่1	เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิชาเศรษฐศาสตร์
หน่วยที่2	เรื่อง ระบบเศรษฐกิจ
หน่วยที่3	เรื่อง อุปสงค์ อุปทานและดุลยภาพของตลาด
หน่วยที่4	เรื่อง พฤติกรรมผู้บริโภค
หน่วยที่5	เรื่อง ทฤษฎีการผลิต
หน่วยที่6	เรื่อง ตลาดในระบบเศรษฐกิจ
หน่วยที่7	เรื่อง รายได้ประชาชาติ
หน่วยที่8	เรื่อง เงินเฟ้อ เงินฝืด เงินตึงตัวและวัฏจักรเศรษฐกิจ
หน่วยที่9	เรื่อง การค้าระหว่างประเทศ
หน่วยที่10	เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจ
หน่วยที่11	เรื่อง โครงสร้างและปัญหาเศรษฐกิจของประเทศไทย

2.3 หนังสืออ่านเพิ่มเติม

2.3.1 ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ดังนี้

ถวัลย์ มาศจรัส (2538, น.20) กล่าวว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมไม่ใช่หนังสือแบบเรียนบังคับใช้ แต่ถือเป็นสื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่งที่จัดทำขึ้น เพื่อช่วยขยายประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนให้กว้างขึ้น

สมพร จารุณัญญ (2540, น.3) กล่าวว่า วิชาที่มีสาระอ้างอิงหลักสูตร เนื้อหาเจาะลึก ในความรู้เฉพาะวิชาเพิ่มเติมให้กว้างขวางและลึกซึ้งมากขึ้น สามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน นักเรียนสามารถอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

จินตนา ไบกาซุย (2542, น.6) กล่าวว่า หนังสือที่มีสาระอ้างอิงหลักสูตรสำหรับให้นักเรียนอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองตามความเหมาะสมของวัยและความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล หนังสือประเภทนี้เคยเรียกว่าหนังสืออ่านประกอบ

สุวิทย์ มูลคำ (2550, น.73) กล่าวว่า หนังสือที่มีเนื้อหาสาระอิงหลักสูตร เพื่อช่วยในการเรียนการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร นอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองตามความเหมาะสมกับวัยและความสามารถในการอ่าน เพื่อการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

สรุปได้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นหนังสืออ่านประกอบที่ให้ความรู้ตามเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนดหนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นหนังสือที่สร้างขึ้นเพื่อเสริมเนื้อหาวิชาต่าง ๆ มีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยและความสามารถในการอ่านของนักเรียน ซึ่งนักเรียนสามารถอ่านได้ทั้งในและนอกเวลาเรียน

2.3.2 ความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

สมพร จารุณี (2540, น.5-8) ได้เสนอถึงความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ดังนี้

1. ส่งเสริมความรู้ หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความรู้หรือทักษะความคิดรวบยอดและหลักการหรือทฤษฎีเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านในการดำเนินชีวิต การศึกษาหาความรู้ รวมทั้งก่อให้เกิดความเจริญงอกงามและพัฒนาการด้านต่างๆ
2. ส่งเสริมสติปัญญา หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรส่งเสริมหรือเปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้พัฒนาทักษะการสังเกต ติความเปรียบเทียบใช้เหตุผล จำแนกแจกแจง วิเคราะห์ประเมินค่า ตลอดจนสามารถนำความรู้และทักษะเหล่านั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการแก้ปัญหาต่างๆ
3. ส่งเสริมเจตคติที่เหมาะสม หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรสอดแทรกแนวคิดที่ผู้อ่านเกิดเจตคติ ที่เหมาะสม นำความรู้ไปใช้ตามแนวทางที่พึงประสงค์เป็นประโยชน์แก่ตนและส่วนรวม
4. ส่งเสริมความเข้าใจ หนังสือเพิ่มเติมควรเสนอเนื้อหาสาระในลักษณะที่ส่งเสริมให้ผู้อ่าน สามารถทำความเข้าใจเรื่องราวได้ กล่าวคือใช้ภาษาที่ถูกต้องและพอเหมาะแก่ความรู้และประสบการณ์ทางด้านภาษา เสนอเนื้อหาตามลำดับขั้นตอนของความรู้และตามพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้อ่านได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนใช้เทคนิควิธีหรือเครื่องเสริมความเข้าใจอื่นๆ เช่น ภาพประกอบ แผนภาพ ตาราง คำถาม อภิธานศัพท์ เป็นต้น

5. ส่งเสริมการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีลักษณะที่กระตุ้นผู้อ่านให้เกิดความสนใจ ความกระตือรือร้นศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง กล่าวคือผู้เขียนควรเสนอเรื่องราวที่นักเรียนแต่ละวัยสนใจ ให้ความสำคัญและมองเห็นประโยชน์เรื่องราวที่น่าเสนอซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ตลอดจนเสนอแนะหนังสืออื่นๆที่ผู้อ่านอาจไปศึกษาให้กว้างขึ้นตามความสนใจ

บันลือ พุกกะวัน (2545, น. 6) ได้ให้ความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติมดังนี้

1. ช่วยให้เด็กสามารถเพิ่มทักษะการอ่านได้ดี เพราะเด็กได้มีโอกาสอ่านคำซ้ำช่วยให้เกิดความแม่นยำในการจำรูปคำได้ดีเพราะการจำรูปคำได้เป็นเครื่องมือสำคัญในการอ่านในชีวิตประจำวัน

2. การซ้ำคำในลักษณะที่แปลกแตกต่างไปจากเดิม ย่อมขยายประสบการณ์ในการเข้าใจความหมายของคำได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

3. นอกจากจะใช้ภาษาดีแล้วยังมีภาพช่วยในการที่จะให้เด็กได้เข้าใจเรื่องราวแต่ละบทแต่ละตอนกับทั้งความเป็นเหตุเป็นผลอย่างต่อเนื่องอีกด้วย

4. การที่ฝึกอ่านเองทำความเข้าใจภาพเองดีกว่าการเรียนรู้ที่ต้องมีผู้บอก ผู้ฝึกหรือผู้บังคับบัญชาให้อ่านและเป็นทางหนึ่งที่สร้างเสริมนิสัยรักการอ่าน

สรุปได้ว่า ความสำเร็จของหนังสืออ่านเพิ่มเติม คือสื่อการสอนที่มีประโยชน์ต่อผู้สอนและผู้เรียนมีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์เปิดโอกาสให้ผู้อ่านพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ นำความรู้ไปใช้ตามแนวทางที่พึงประสงค์และมีความรู้กว้างขวาง ส่งเสริมการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

ความจำเป็นในการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม

จินตนา ไบกาชุย (2542, น.17-19) กล่าวถึง ความจำเป็นในการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม ดังนี้

1. หนังสืออ่านเพิ่มเติมมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการเรียนการสอนของทั้งครูและนักเรียน หลักสูตรและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ สนับสนุนให้มีการผลิตและการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมอย่างกว้างขวางและแพร่หลาย ทั้งนี้เพราะการเรียนการสอนของครูและนักเรียนจะใช้เพียงหนังสือเรียนที่กำหนดให้เรียนในชั้นเรียนแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งบางครั้งอาจใช้เพียงหนึ่งเล่ม หนึ่งรายวิชา หากเป็นเช่นนี้การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรจะไม่บรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนแล้วว่า ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ “มีนิสัยรักการอ่านและใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ ” ดังนั้นการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้นั้นผู้สอนและผู้เรียนจะต้องใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย นอกเหนือจาก

หนังสือเรียนที่กำหนดไว้หนังสืออ่านเพิ่มเติมจึงมีบทบาทในการเรียนการสอนเกือบเทียบเท่าหนังสือเรียน

2. โรงเรียนจึงควรสนับสนุนการผลิตและการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมอย่างกว้างขวาง ทั้งในระดับครูผู้สอนและนักเรียนผู้ใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เช่น ให้ออกาสครูและนักเรียนเลือกใช้ ข้อมูลต่างๆ จากหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่หลากหลายนอกเหนือจากหนังสือเรียนโดยโรงเรียนจัดทำไว้ในห้องสมุดอย่างเพียงพอ เพื่อให้นักเรียนรู้จักการค้นคว้าประกอบการเรียนของตนเอง ทั้งนี้ครูจะเป็นผู้แนะนำวิธีการศึกษาค้นคว้าความรู้ด้วยตนเองให้เหมาะสมกับนักเรียน

2.3.3 จุดมุ่งหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ถวัลย์ มาศจรัส (2538, น.77-80) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. เป็นการให้ความรู้ ข่าวสารใหม่ ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหาบางหัวข้อ ที่ไม่สามารถกำหนดลงในแบบเรียนได้หมด โดยสามารถตอบสนองความต้องการ ความสามารถพิเศษ ความอยากรู้อยากเห็นและความกระตือรือร้นของเด็กได้

2. เพื่อเสริมสร้างจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

3. เพื่อให้เด็กรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และเกิดทักษะในการอ่านมากขึ้น

4. ช่วยปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามของสังคมและสร้างศรัทธาในเอกลักษณ์ไทย

5. เพื่อเสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน อันจะทำให้เด็กขวนขวายหาความรู้ใหม่ๆ จากหนังสือตามความสนใจ

6. ช่วย让孩子ได้พัฒนาการเลือกหนังสืออ่านที่ดีและเหมาะสมได้

7. เพื่อให้เด็กได้รับความสนุกเพลิดเพลินมีความสุข

8. ช่วย让孩子มีหนังสือที่เหมาะสมกับวัย

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม คือใช้เป็นเอกสารจัดการเรียนการสอน สร้างเสริมจินตนาการให้เกิดการคิด สร้างสรรค์ ให้รู้จักอ่านหนังสือและช่วยเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านมีทักษะการจัดการในเรื่องเวลา ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เจตคติ ค่านิยมที่ดีงาม ได้รับความบันเทิง สนุกสนาน เพลิดเพลินและมีความสุข

2.3.4 รูปแบบของการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม

สมพร จารุณี (2540, น.8-9) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมออกเป็น 4 รูปแบบดังต่อไปนี้

1. รูปแบบความเรียง (exposition) เช่นการเขียนอธิบาย บรรยาย อภิปราย สืบค้นแก้ปัญหา วิเคราะห์และพรรณนา เป็นต้น

2. รูปแบบนิทาน (narrative)
3. รูปแบบนิยาย (fiction)
4. รูปแบบคำประพันธ์ (poetry)

ทั้งนี้สมพร จารุณัฐได้อธิบายเพิ่มเติมว่า รูปแบบของการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมย่อมขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้เขียน จุดมุ่งหมายและธรรมชาติของเนื้อหาสาระของวิชาที่จะนำมาเขียน วยของผู้อ่านเหล่านี้ เป็นต้น โดยเฉพาะถ้าเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มุ่งเสนอความรู้ ความคิดรวบยอด หลักการมักจะนำเสนอเนื้อหา รูปแบบความเรียงมากกว่ารูปแบบอื่น

กรมวิชาการ (2545, น. 36-38) ได้แบ่งรูปแบบของการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม ดังนี้

1. รูปแบบอธิบาย สามารถจำแนกแยกย่อยออกไปอีกได้หลายรูปแบบ

- 1.1 การเขียนให้ความหมาย
- 1.2 การเขียนบอกเหตุผล
- 1.3 การเขียนอภิปราย
- 1.4 การเขียนเปรียบเทียบ
- 1.5 การเขียนแสดงกระบวนการ
- 1.6 การเขียนเสนอปัญหาและการแก้ปัญหา
- 1.7 การเขียนวิเคราะห์
- 1.8 การเขียนตามเกณฑ์หรือประเภท

2. รูปแบบพรรณนา

3. รูปแบบบรรยาย
4. รูปแบบนิยายหรือนิทาน
5. รูปแบบคำประพันธ์

จินตนา ไบกาชุย (2547, น.191-192) กล่าวถึงการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ สรุปได้ว่า แนวการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีทั้งในลักษณะการเขียนแบบสารคดีและการเขียนแบบบันเทิงคดี แต่จะมุ่งเน้นในลักษณะการเขียนแบบสารคดีมากกว่าเพื่อนำให้สารประโยชน์ความรู้ในเรื่องต่างๆ ทั้งนี้แนวการเขียนที่เหมาะสมสำหรับหนังสืออ่านเพิ่มเติมควรจะเขียนเป็นความเรียงมากที่สุด ในการเขียนความเรียงนั้นมีโวหารหรือวิธีเรียบเรียงที่สำคัญและนิยมใช้มากมีดังต่อไปนี้

1. การบรรยายเป็นวิธีการเล่าเรื่องที่ได้พบเห็นมาอย่างถี่ยิบ อาจมีตัวบุคคลหรือตัวละครมีพฤติกรรมหรือเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเนื้อเรื่องดำเนินไปซึ่งนิยมใช้เขียนงานประเภทนิทาน นิยาย ตำนาน ประวัติ เรื่องเล่า รายงานหรือบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

2. การพรรณนา เป็นวิธีการให้รายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้พบเห็นมาโดยไม่มีเนื้อเรื่องหรือเป็นการรำพันความรู้สึกของผู้เขียนก็ได้ นิยมใช้เขียนในการพรรณนาความงามของธรรมชาติ สถานที่และความคิดของบุคคล เป็นต้น

3. การอธิบายเป็นวิธีการชี้แจง สั่งสอน อธิบายและพิสูจน์ให้เกิดความรู้ความเข้าใจเป็นการให้ความกระจ่างในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

4. การอภิปราย เป็นวิธีการชักจูงใจชี้ชวนให้คล้อยตามและปฏิบัติตามโดยใช้เหตุผลหรือการใช้ตัวอย่าง หรือการอ้างอิงให้น่าเชื่อถือและสมจริง

5. การเปรียบเทียบ เป็นวิธีการเทียบเคียงเพื่อให้ข้อความที่มีอยู่เดิมนั้น มีความหมายกระจ่างขึ้น โดยการยกอีกตัวอย่างหนึ่งมาเทียบให้เห็นความแตกต่างหรือความเหมือนกัน

6. การเล่าเรื่องเป็นการเขียนเล่าประสบการณ์ให้ผู้อ่านได้รับรู้ในลักษณะการบรรยายเล่าเรื่องและมีการพูดคุยสนทนา เพื่อให้เรื่องดำเนินไปมีการใช้สรรพนามระหว่างผู้อ่านกับผู้เขียน

7. จดหมายหรือบันทึกเหตุการณ์ เป็นวิธีการเขียนแบบจดหมายและแบบบันทึกในทำนองเล่าเรื่องที่ได้พบได้เห็นมาโดยไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับ แต่เป็นไปตามเรื่องของผู้เขียนมีประสบการณ์

8. สาระบันเทิง เป็นวิธีการเขียนที่ผสมผสานระหว่างการเขียนแบบสารคดีและบันเทิงคดี เข้าด้วยกัน โดยให้มีลักษณะการเขียนแบบบันเทิงคดี มีการสมมติตัวละคร มีฉากและใช้กลวิธีเขียนแบบเรื่องสั้นนิยายเข้ามาช่วยในการเขียน เพื่อให้เรื่องสนุกสนานชวนอ่านโดยยังมีเนื้อหาที่เป็นความรู้สาระและความคิดแก่ผู้อ่านอย่างเต็มที่

สรุปได้ว่า การเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีหลายรูปแบบ มีทั้งในลักษณะการเขียนแบบสารคดีและการเขียนแบบบันเทิงคดี วิธีเรียบเรียงที่สำคัญและนิยมใช้มาก คือรูปแบบความเรียงรูปแบบนิทาน รูปแบบนิยายและรูปแบบคำประพันธ์ ทั้งนี้การจะเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมย่อมขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้เขียน จุดมุ่งหมายและธรรมชาติของเนื้อหาสาระของวิชาที่จะนำมาเขียน หนังสืออ่านเพิ่มเติมมุ่งนำเสนอความรู้ หลักการ ความคิดรวบยอด รูปแบบความเรียงมากกว่ารูปแบบอื่น ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงวัยของเด็กด้วย

2.3.5 ลักษณะการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดี

จินตนา ไบกาซูยี (2547, น. 215-218) ได้สรุปการกำหนดแนวทางในการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมให้มีลักษณะน่าอ่านและใช้สอยให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังต่อไปนี้

1. ด้านสำนวนภาษา ต้องเป็นภาษาไทยที่ดี กล่าวคือ ใช้คำที่ถูกต้องตามหลักภาษาตรงความหมาย สะกดถูกต้องตามหลักพจนานุกรม เลือกใช้คำเด่นๆ หลีกเลี่ยงคำศัพท์วิชาการ ใช้คำศัพท์ที่บัญญัติแล้วและใช้สำนวนภาษาที่เพิ่มสีสัน เป็นต้น

2. การใช้เครื่องหมายวรรคตอน การนำเครื่องหมายวรรคตอนเข้าช่วย มีส่วนทำให้ข้อเขียนแม่นยำกระชับและน่าอ่านมากขึ้น อาจใช้คำย่อได้แต่ควรใช้ให้ถูกต้องและต้องเป็นคำที่เข้าใจกันโดยทั่วไป

3. มีเอกภาพในการเสนอเนื้อหาและถูกต้องตามหลักวิชาการ

4. มีสัมพันธภาพ เป็นลำดับความสำคัญของเนื้อเรื่องตามเหตุผล หรือตามระยะเวลา มีความชัดเจน มีรายละเอียดเข้าใจได้ปราศจากข้อสงสัย

5. มีความกระชับรัดกุม ใช้ภาษาที่ถูกต้อง น่าอ่าน อ่านเข้าใจง่าย

6. ควรมีความยาวพอเหมาะในแต่ละบท

ที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า ลักษณะการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดีให้มีลักษณะน่าอ่าน คือใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องตามหลักภาษาตรงตามความหมาย กระชับรัดกุม น่าอ่าน อ่านเข้าใจง่าย มีความยาวพอเหมาะในแต่ละบท ใช้สำนวนภาษาที่เพิ่มสีสัน มีเอกภาพในการนำเสนอเนื้อหา ความสำคัญของเนื้อเรื่องตามเหตุผลหรือตามระยะเวลา มีความชัดเจน มีรายละเอียดที่เข้าใจได้ รูปเล่มเร้าความสนใจ อ่านแล้วส่งเสริมการเรียนรู้ได้ดีและเพิ่มขึ้น

2.3.6 การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

Huck Charlotte S. (1961, pp. 6-14) ได้กล่าวถึง การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. โครงเรื่อง (Plot) ต้องเป็นโครงเรื่องที่ดี เร้าใจให้ผู้อ่านติดตาม โดยเป็นเรื่องที่น่าสนใจและสมจริง

2. เนื้อเรื่อง (Content) ต้องมีคุณค่าและเหมาะสมกับเด็ก

3. แก่นเรื่อง (Theme) ควรมีความหมายแต่ไม่ต้องสอนโดยตรง เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและเหมาะสมกับเด็ก

4. ตัวละคร (Characterization) ควรมีส่วนที่ยกระดับจิตใจของผู้อ่านได้ดียิ่งขึ้น

5. สีสานในการเขียน (Style) เสนอเรื่องราว ชัดเจน บทสนทนาเป็นธรรมชาติ
6. รูปแบบ (Format) รูปภาพและรูปเล่มต้องชวนอ่าน ตัวหนังสือควรพิมพ์ชัดเจน
7. อื่น ๆ (Other Consideration) ควรเป็นหนังสือที่ทำให้เด็กพอใจและติดตามอ่าน

ถวัลย์ มาศจรัส (2535, น.79-80) ได้กล่าวว่า การเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม นิยมเขียน

ในรูปแบบสารคดีที่มีองค์ ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. เนื้อหา
2. ภาษา สารคดี
3. ภาพประกอบ

1. เนื้อหา

ในส่วนนี้จะต้องมาจากเรื่องจริงที่ยึดหลักมุ่งแสดงข้อมูล ให้ความรู้แก่ผู้อ่านสาระของเรื่อง ราวสามารถตรวจสอบได้ มิได้แก่ออกข้อผู้อ่านประเด็นใดประเด็นหนึ่ง

2. ภาษาสารคดี

เป็นการใช้ภาษาที่เป็นแบบแผน มีหลักในการเขียน สามารถตรวจสอบ ได้คือเป็นคำสุภาพ ไม่มีการตัดทอนรูปประโยค ภาษาไม่แสดงออกถึงความรุนแรง หลีกเลียงภาษาที่เป็น โวหารยึดเยื่อเป็นกลาง ไม่ตลกขบขัน มีความเคร่งครัดและรักษามาตรฐานของภาษา

3. ภาพประกอบถือเป็นหลักของงานเขียนประเภทของสารคดี เพราะภาพถ่ายจะช่วยเสริมเนื้อหาให้ชัดเจน ยิ่งขึ้น และยังช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้สึกที่ไปรับรู้เรื่องราวดังกล่าวด้วยตนเอง ภาพประกอบควรมีลักษณะ ดังนี้

- 3.1 เสริมให้เนื้อหาเด่นชัดยิ่งขึ้น
- 3.2 ภาพกับเนื้อหาเป็นเรื่องเดียวกัน
- 3.3 เป็นภาพถ่ายเรื่องราวจากแหล่งข้อมูล โดยตรง

4. มีคำบรรยายที่ถูกต้องชัดเจน

5. ขนาดของภาพที่เหมาะสม ดังนี้

5.1 เด็กเล็ก (อนุบาล ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2) ควรมีขนาด 3 ใน 4 ของหน้า

5.2 เด็กโต (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4) ควรมีขนาด 1 ใน 2 ของ

หน้า

5.3 เด็กวัยรุ่นตอนต้น (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) ควรมีขนาด

1 ใน 4 ของหน้า

จินตนา ไบกาซุยี (2547, น.146 -214) อธิบายว่า ในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมให้มีประสิทธิภาพนั้นควรดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การวางแผนการเขียน เป็นการวางแผนการเขียนล่วงหน้า เพื่อใช้เป็นหลักหรือเป็นแนวทางในการเขียน ซึ่งขั้นตอนวางแผนการเขียน มีดังต่อไปนี้

1.1 กำหนดประเภทหนังสือและกำหนดแนวในการเขียนให้ตรงตามจุดประสงค์ของหนังสือประเภทนั้นๆ รวมทั้งตรงกับความสนใจของเด็กด้วย

1.2 กำหนดจุดประสงค์ของการเขียน เพื่อให้การเขียนหรืออ่านนั้นๆ มีเป้าหมายทิศทางที่ชัดเจน ทั้งมีจุดประสงค์ที่เด่นชัด

1.3 กำหนดระดับผู้อ่านกลุ่มเป้าหมาย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเขียนให้ตรงกับระดับอายุเพศและความสามารถในการอ่าน

1.4 กำหนดเนื้อหาหรือหัวข้อเรื่องให้ตรงกับเนื้อหาในหลักสูตรหรือตรงกับความสนใจและความต้องการการอ่านตามวัยของเด็ก

1.5 กำหนดชื่อเรื่อง ให้สอดคล้องกับหัวข้อเรื่องและโครงสร้างของเนื้อหา เพื่อให้ผู้อ่านสามารถคาดคะเนได้ว่าเนื้อหาภายในเป็นเรื่องอะไร

1.6 กำหนดโครงสร้างเนื้อหาหรือโครงเรื่อง ให้เห็นชัดเจนโดยคำนึงถึงโครงสร้างเนื้อหาทางวิชาการเป็นสำคัญ

1.7 กำหนดแนวการเขียน ให้สม่ำเสมอตลอดทั้งเล่ม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการเขียนแบบร้อยแก้วและเป็นแบบความเรียง

1.8 กำหนดแหล่งข้อมูลค้นคว้าอ้างอิง เพื่อสะดวกในการนำข้อมูลมาใช้

2. การจัดทำรูปแบบและต้นฉบับมี ดังนี้

2.1 ความยาวของหนังสือ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง ดังนี้

2.1.1 ความสามารถในการอ่านของผู้อ่านตามวัย ในกรณีที่เขียนให้เด็กเล็กอ่าน ต้องคำนึงถึงความยาวของเรื่องเป็นสำคัญ ส่วนใหญ่มีหลักการปฏิบัติ คือ

วัย 0-5 ขวบ ประมาณ 4-8 หน้า หรือ 8-16 หน้า แนงตั้ง-แนวนอน

วัย 6-11 ขวบ ประมาณ 8-24 หน้า หรือ 16-32 หน้า

วัย 12-14 ขวบ ประมาณ 50-100 หน้า

2.1.2 ความยากง่ายและธรรมชาติของเนื้อหา

2.2 รูปเล่มที่ได้มาตรฐาน การกำหนดรูปเล่มของหนังสือประกอบด้วยขนาดของหนังสือ และจำนวนหน้าของหนังสือ สำหรับมาตรฐานการตัดกระดาษของโรงพิมพ์ที่นิยมกันมีดังนี้

2.2.1 กระดาษ 31X 34 นิ้ว ผลิตหนังสือขนาด 185X260 มม. (8 หน้ายก) แนวนั่ง-นอน ขนาด 130X185 มม. (พอดเกตบุก) แนวนั่ง

2.2.2 กระดาษ 24X35 นิ้ว ผลิตหนังสือขนาด 210X297 มม. แนวนั่งขนาด 148X210 มม. ทั้งนี้หนังสือที่ไม่มีการกำหนดจำนวนหน้าให้เข้ากับมาตรฐานการตัดกระดาษของโรงพิมพ์หนังสือเล่มนี้จะมีราคาสูงมาก

2.3 ภาพประกอบ แผนที่ แผนที่อื่น ๆ สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นเครื่องมือและเครื่องทุ่นแรงในการอ่านมีหรือไม่ ถ้ามีต้องชัดเจนเข้าใจได้ง่าย มีขนาดเหมาะสม

2.4 การจัดรูปเล่มและการจัดหน้าหนังสือ ผู้เขียนจะต้องรู้วิธีการจัดทำรูปเล่มอย่างคร่าวๆ เช่น รูปเล่มที่จำลองมาจากหนังสือเล่มที่จะจัดพิมพ์จริง ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับขนาดรูปเล่ม ปก จำนวนหน้า และการจัดวางหน้า เพื่อใช้เป็นแบบสำหรับจัดพิมพ์และเรียงพิมพ์ฉบับจริง

2.5 การจัดทำต้นฉบับ เป็นการจัดทำร่างเรื่องราวที่เขียนขึ้นให้สมบูรณ์เรียบร้อยและชัดเจน โดยการทำเป็นต้นฉบับอย่างน้อย 2 ชุด ส่งให้โรงพิมพ์และเก็บไว้กับตัวผู้เขียนเอง

ยุทธพงศ์ สืบภักดีดี (2010) กล่าวถึงความหมายของภาพประกอบงานพิมพ์ ภาพประกอบงานพิมพ์ หมายถึงเนื้อหาส่วนที่เป็นภาพซึ่งปรากฏในเอกสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆ นอกเหนือจากเนื้อหาข้อความที่เป็นตัวอักษร ภาพเหล่านี้อาจเป็นภาพวาด หรือภาพถ่ายก็ได้และยังนับรวมถึงภาพ กราฟิกต่างๆ เช่น จุด เส้น สี แถบกราฟิกหรือ ภาพลายเส้นเรขาคณิตอื่นๆ ที่ใช้ในการตกแต่งงานพิมพ์ ภาพประกอบงานพิมพ์มีความสำคัญต่องานพิมพ์มาก เพราะสามารถให้รายละเอียดและความเหมือนจริงเกินคำบรรยาย ให้ความสวยงามและความประทับใจ พอสรุปความสำคัญของภาพประกอบงานพิมพ์ได้ดังนี้

1. ใช้สร้างความเข้าใจ

บางครั้งการอธิบายถึงสิ่งหนึ่งสิ่งใด ตัวอักษรมีข้อจำกัดที่จะบ่งบอกถึงสิ่งที่อธิบายนั้นว่าเป็นอย่างไร ในบางกรณีแม้ว่าผู้บรรยายจะมีความสามารถในการใช้ถ้อยคำมากสักเพียงใด ก็ไม่

อาจทำให้เกิดความเข้าใจได้โดยง่าย เช่นการจะอธิบายความแตกต่างระหว่างม้ากับลาให้กับคนที่ไม่เคยเห็นสัตว์ทั้งสองชนิดนี้คงเป็นเรื่องที่ลำบากมาก

2. ใช้เสริมความเข้าใจ

ในกรณีที่ข้อความสามารถสร้างความเข้าใจได้ระดับหนึ่งแล้วแต่ยังไม่ชัดเจนจึงจำเป็นต้องใช้ภาพประกอบเพื่อเสริมความเข้าใจให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่นการอธิบายพุทธลักษณะของพระพุทธรูปสมัยต่างๆ ถ้ามีภาพประกอบเพื่อเสริมความเข้าใจในรายละเอียดเพิ่มเติม ก็จะทำให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น

3. ใช้เป็นหลักฐานเพื่อบ่งบอกบุคคล

การนำเสนอภาพเพื่อบ่งบอกถึงตัวบุคคล ไม่อาจใช้ข้อความอธิบายให้เห็นได้ว่า บุคคลผู้นี้มีหน้าตาเป็นอย่างไร แต่ถ้าพิมพ์ภาพลงแล้วบอกชื่อผู้ที่เห็นก็จะรู้จักและจดจำได้ทันที

4. ใช้ตกแต่งหน้าสิ่งพิมพ์

ภาพประกอบช่วยให้งานพิมพ์สวยงามน่าอ่านมากยิ่งขึ้น เทคโนโลยีการถ่ายภาพ ตกแต่งภาพและการพิมพ์ในปัจจุบัน เอื้ออำนวยให้การทำงานกับภาพประกอบสะดวกยิ่งขึ้น การถ่ายภาพทำได้ง่ายขึ้น ลดขั้นตอนการตกแต่งภาพลง ใช้เวลาน้อยลง การจำลอง ภาพอย่างการถ่ายภาพเอกสารหรือการกราดภาพ (scan) ก็ทำได้คุณภาพดีและสะดวกรวดเร็ว อีกทั้งเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ ยังช่วยให้ตกแต่งตัดแปลงภาพทำได้หลายรูปแบบ

ที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ต้องพิจารณาให้ครอบคลุมด้านเนื้อหา ภาษาและรูปแบบภาพประกอบ เพื่อให้การสร้างหนังสือเกิดคุณภาพและสนองจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้และเกิดประโยชน์ต่อผู้อ่าน สำหรับการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมผู้วิจัยเลือกใช้หลักการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมของ Huck Charlotte S. (1961) ซึ่งมีหลักเกณฑ์ ก็เป็นโครงเรื่องที่ดี เราใจให้ผู้อ่านติดตาม โดยเป็นเรื่องที่น่าสนใจและสมจริง เนื้อเรื่องต้องมีคุณค่าและเหมาะสมกับเด็ก แก่นเรื่องควรมีคุณธรรมแต่ไม่ต้องสอนโดยตรง เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและเหมาะสมกับเด็ก ตัวละครควรมีส่วนที่กระตือรือร้นของผู้อ่านได้ดียิ่งขึ้น ลีลาในการเขียนเสนอเรื่องราวชัดเจน บทสนทนาเป็นธรรมชาติ รูปแบบรูปภาพและรูปเล่มต้องชวนอ่าน ตัวหนังสือควรพิมพ์ชัดเจนเหมาะสมกับวัย ซึ่งผู้วิจัยเลือกกลุ่มนักเรียนที่อยู่ในวัย 12-14 ขวบขึ้นไป ประมาณ 50-100 หน้า ใช้กระดาษขนาด A5

2.3.7 ประโยชน์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

สมพร จารุณัฏ (2540, น.5-8) และจินตนา ไบกาชุยี (2547, น.5-8) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติมสรุปได้ ดังนี้

1. ส่งเสริมความรู้ หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับความรู้หรือทักษะความคิดรวบยอด หลักการหรือทฤษฎีเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่อง ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านในการดำเนินชีวิตการศึกษาหาความรู้รวมทั้งก่อให้เกิดความเจริญงอกงามและพัฒนาการ

2. ส่งเสริมสติปัญญา หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีลักษณะส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาโดยเปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้พัฒนาทักษะในการสังเกต ตีความ เปรียบเทียบให้เหตุและผล จำแนกแจกแจง วิเคราะห์สังเคราะห์ ประเมินค่าตลอดจนสามารถนำความรู้และทักษะเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาต่างๆ นอกเหนือไปจากการสรุปเนื้อหาสาระที่ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ

3. ส่งเสริมเจตคติที่เหมาะสม หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรสอดแทรกแนวความคิดที่ช่วยให้ผู้อ่านเกิดเจตคติที่เหมาะสมในการนำความรู้ต่างๆ ไปใช้ตามแนวทางที่พึงประสงค์ นอกเหนือไปจากการเสนอเนื้อหาสาระที่เป็นความรู้และส่งเสริมสติปัญญาแล้ว

4. ส่งเสริมความเข้าใจ หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรเสนอเนื้อหาสาระในลักษณะที่ส่งเสริมให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจเรื่องราวได้ โดยการใช้อยู่ภาษาที่ถูกต้องเหมาะสมกับความรู้และประสบการณ์ทางด้านการใช้ภาษาของผู้อ่าน สามารถเสนอเนื้อหาตามลำดับขั้นตอนของความรู้และตามการพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้อ่าน ให้ตัวอย่างที่เหมาะสมตลอดจนใช้เทคนิควิธีหรือเครื่องส่งเสริมความเข้าใจอื่นๆ เช่น ภาพประกอบ แผนภูมิ ตาราง คำถามและอภิธานศัพท์เหล่านี้ เป็นต้น

5. ส่งเสริมการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีลักษณะที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการเน้นเรื่องราวที่เด็กสนใจเห็นความสำคัญและประโยชน์ของเรื่องราวที่เสนอซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้เรียนอาจสอดแทรกคำถาม ช่วยต่างๆตลอดจนเสนอแนะหนังสืออื่นๆที่ผู้อ่านอาจจะไปศึกษาให้กว้างขวาง ลึกซึ่งขึ้นตามความต้องการและความสนใจของแต่ละบุคคล

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ส่งเสริมความรู้ สติปัญญา เจตคติที่เหมาะสม ความเข้าใจ การศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้อ่านได้รับความบันเทิง เพลิดเพลิน มีจินตนาการเกิดทักษะในการอ่าน ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม สร้างเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับนักเรียนเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของเด็กในวิชาต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้นรวมทั้งเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

2.4 หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิจารณาหนังสืออ่านเพิ่มเติม

บันลือ พฤษะวัน (2524, น. 58 – 59) ได้วางหลักเกณฑ์เพื่อใช้ในการตรวจพิจารณาหนังสือออกเป็นด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านรูปเล่ม หนังสือจะมีคุณค่าสำหรับเด็กนั้น ควรพิจารณา ดังนี้

1.1 ขนาดของหนังสือควรแตกต่างจากแบบเรียน

1.2 สีหนังสือควรประกอบด้วยหลายสี เพราะสีเป็นเครื่องล่อให้สนใจอยากอ่าน

อยากจับต้อง

1.3 การเย็บเล่ม เข้าปก ควรมั่นคง แข็งแรง ทนต่อการใช้

1.4 การจัดหน้าในต้องกระจ่าง ชัดเจน มีช่องว่างเว้น ดูสวยงาม มีดัชนี สารบัญ

ครบถ้วน

1.5 ต้องไม่มีความผิดพลาดในการพิมพ์ ลักษณะตัวอักษรต้องเรียบ ตัวตลกหรือ

พิสดารไม่ควรมี

2. ด้านลักษณะของหนังสือ

เพื่อที่จะล่อให้สนใจอ่านหนังสือจำเป็นต้องมีภาพประกอบ ไม่ว่าจะเป็เด็กหรือผู้ใหญ่ ก็ต้องการคุณภาพประกอบบางลักษณะที่บ่งบอกความสำคัญของตอนนั้น แต่อาจจำเป็นน้อยกว่าเด็ก

3. ด้านประเภทของวรรณกรรม

วรรณกรรมที่ช่วยสร้างความเพลิดเพลินในการอ่านได้ประโยชน์สาระหลายด้าน ดังนี้

3.1 บทกล่อมเด็ก เป็นแบบร้อยกรองง่ายๆหรือนิทานคำกลอน

3.2 นิทานพื้นบ้าน (folklore) เป็นวรรณกรรมดั้งเดิมสำหรับเด็กมีหลายแบบ เช่น ตำนานต่างๆ นิทานสุภาษิต นิทานอีสป และนิทานที่สร้างขึ้นคล้ายตำนาน

3.3 ชีวิตประวัติบุคคลสำคัญ (biography) บ่งบอกลักษณะอันริยะของบรรพบุรุษ นักประดิษฐ์คิดสร้างสิ่งต่างๆ

3.4 เรื่องเล่า เป็นเหตุการณ์ที่ชวนให้อ่านมีจุดเด่น สอนให้รู้จักระเบียบกฎเกณฑ์ ในการดำรงชีวิต

3.5 เรื่องขบขัน เป็นการแสดงให้เห็นความเขย ความผิดพลาดต่างๆที่ไม่น่าจะเป็นไปได้ เช่น ความโง่เขลา ความฉลาด อวดดี ไม่รู้จริงและอื่นๆ

3.6 เรื่องแสดงการผจญภัย นิยาย เป็นการแสดงความกล้าหาญ มานะอดทน ความดี ความเฉลียวฉลาด

3.7 เทพนิยาย เป็นเรื่องที่แสดงอภินิหารของเทพเจ้า ความศักดิ์สิทธิ์ ลึกลับ แฟนตาซี

3.8 เรื่องเพื่อฝัน เป็นสิ่งที่บ่งบอกลักษณะความต้องการ ความเป็นไปตามธรรมชาติ ของสิ่งแวดล้อมต้นไม้ สัตว์พูดได้

3.9 เรื่องระทึกขวัญ ภาพชีวิต เป็นเรื่องจริงที่มีเหตุและผลเป็นไปได้ หรือประวัติศาสตร์ส่วนใดส่วนหนึ่งก็ได้ เด็กศึกษาบุคลิกของตัวละครประกอบเหตุการณ์

3.10 เรื่องสั้น เป็นเรื่องที่น่ารู้จากนิยายสารหรือหนังสือพิมพ์รายวัน

4. ด้านการวางโครงเรื่อง (plot)

เป็นการจัดลำดับขั้นตอน ความเป็นมา อาจเป็นเงื่อนไขของเรื่องที่จะค่อยแสดง ความคลี่คลายไปสู่ความสำเร็จ ความสมหวังของตัวละคร ตัวเอก อวสานของผู้ร้าย ผู้ประพฤติดี มีหลักพิจารณา ดังนี้

4.1 การวางโครงเรื่องต้องติดต่อกันเป็นเรื่องราว เงื่อนไขคล้ายจิ้งหะ เสียงทุ้ม หนักแน่นเป็นตอนๆชวนให้ผู้อ่านอยากติดตามเรื่อง

4.2 โครงเรื่องจะต้องมีเหตุผลเป็นไปตามธรรมชาติ สอดคล้องกันกับลักษณะ สภาพของวัตถุ ภาวะแวดล้อม ถ้าเป็นเด็กเล็กเงื่อนไขง่ายเข้าใจง่าย เหมาะที่จะเข้าใจได้ คลี่คลาย เงื่อนไขรวดเร็วได้ทันใจ

4.3 เรื่องราวที่น่าติดตามสัมพันธ์กับพื้นฐานประสบการณ์ของเด็ก อ่านแล้วเข้าใจ นึกคิดตามเรื่องได้

4.4 สิ่งที่น่าสนใจหรือเรื่องที่น่าสนใจ จะช่วยพัฒนาในด้านความสนใจ บ่งบอก ความรู้สึกเกิดอารมณ์ร่วม เป็นเรื่องที่นิยมของสังคม เป็นเรื่องที่ยากรู้ยากเห็น ความรัก ความกล้า ความตื่นเต้น ประหลาดใจ โชคดีหรือโชคร้าย เป็นต้น

4.5 การดำเนินเรื่องควรเต็มไปด้วยความอบอุ่น ความรักในครอบครัว ความเท่าเทียมกัน

4.6 เรื่องราวของเงื่อนปมบางตอนควรจะมีผลตก ขบขัน หรือแสดงถึงความร่าเริง สนุกสนานสอดแทรกบ้างจะทำให้มีชีวิตชีวาขึ้น

4.7 เรื่องราวต้องแสดงถึงความสำเร็จ ความสุข สมหวัง ซึ่งให้เห็นผลของความพยายาม คุณธรรมของบุคคล โดยเฉพาะตัวละคร

5. ด้านความสอดคล้องด้านเหตุผล สถานการณ์ ประเพณี (authentic)

เป็นเรื่องเสริมประสบการณ์ หรือนำประสบการณ์ใหม่ที่ปรากฏให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ทางวัตถุ ระเบียบประเพณีที่ปฏิบัติในกลุ่มชนที่ดำเนินเรื่องถึง ช่วยทำให้เด็กหรือผู้อ่านรู้สึกเสมือนหนึ่งว่าตนได้ประสบมาเอง ไปเห็นมาจริงๆ เช่นสภาพธรรมชาติของวัตถุ ขนบประเพณี

6. ด้านการใช้ภาษา (language usage)

เป็นเรื่องสำคัญที่จะให้น่าอ่าน น่าสนใจ กระต๊อด เข้าใจง่าย มีหลักพิจารณา ดังนี้

- 6.1 ระดับภาษาต้องเหมาะสมกับวัย เข้าใจง่าย
- 6.2 เป็นภาษาที่นิยมใช้ในสังคม คนนิยมใช้ทั่วไป
- 6.3 ตรงกับลักษณะ บุคลิกของตัวละคร คงเส้นคงวา
- 6.4 สอดแทรกอารมณ์ขัน
- 6.5 ตรงตามสมัยของเรื่อง เช่น อยุธา สุโขทัย

7. ด้านการใช้ลีลา จังหวะและสัมผัส

เป็นการจัดคำและจังหวะช่วยให้น่าสนใจ ส่วนการดำเนินเรื่อง ควรจะรวดเร็วไม่เยิ่นเย้อ ต้องให้พอเหมาะกับช่วงความสนใจ

8. ด้านการใช้ภาพ

การใช้ภาพมีความสำคัญมากที่จะทำให้หนังสือเป็นที่น่าสนใจ การกำหนดภาพควรจะควบคู่ไปกับการวางโครงเรื่อง เพราะเป็นเรื่องที่ต่อเนื่องกัน ภาพช่วยเสริมความเข้าใจความหมาย และประสบการณ์เด็กได้ดี มีหลักพิจารณา ดังนี้

- 8.1 ตรงกับความจริง ไม่ขัดต่อความเป็นจริงตามธรรมชาติของสิ่งนั้น
- 8.2 บอกเนื้อเรื่อง อธิบายเนื้อเรื่องได้แจ่มชัด

8.3 การวางภาพ เป็นไปในลักษณะสวยงาม มีช่องว่าง กระจ่างดี ดูแล้วเหมาะสมกับขนาดของเด็ก

8.4 ลักษณะท่าทาง แสดงอาการเคลื่อนไหว เข้ากับเนื้อเรื่อง

8.5 ความถูกต้องตรงกันจากภาพและภาพต่อไป

8.6 บอกบุคลิกแจ่มชัดดีเด่นของตัวละคร ไม่คลาดเคลื่อน

8.7 ควรเป็นภาพสี จะช่วยให้สนใจมากขึ้น

9. ด้านการกำหนดตัวละคร การวางบุคลิกสำคัญของตัวละคร

9.1 วัยใกล้เคียงกับเด็ก

9.2 ตัวละครไม่ควรมีมาก

9.3 บุคลิกตัวละครมีลักษณะเด่นชัดในตัว คงที่

10. ด้านเนื้อเรื่อง

10.1 วางจุดมุ่งหมายว่าจะให้อะไรกับผู้อ่าน

10.2 วางแผนโดยเริ่มต้นจากจุดภายในเรื่อง ค่อยคลายสู่ภายนอกเพื่อให้ผู้อ่านได้เกิด

แนวคิด วรรณะ จากลักษณะของตัวละคร

10.3 ประโยชน์ที่ได้รับ แฝงคุณธรรม เห็นผลของการประพฤติดี

11. บรรยากาศในการดำเนินเรื่อง ต้องเป็นไปอย่างพอเหมาะพอควร

11.1 บรรยากาศที่เด็กคุ้นเคย

11.2 บรรยากาศเสริมประสบการณ์ เช่นฤดูร้อนอบอ้าว สภาพทิวทัศน์สีเขียว โพลน

ไปทั่วป่า เขา ทะเลและน้ำตก

11.3 อบอุ่นจิตใจ อ่านแล้วสบายใจ

12. ด้านการใช้บทสนทนา ต้องเป็นไปอย่างพอเหมาะพอควร

12.1 เลือกถ้อยคำ ภาษาพูดที่นิยมใช้กันทั่วไปในสังคม

12.2 พิจารณาประเพณีนิยมและสิ่งที่ต้องการปลูกฝัง

12.3 ไม่ใช้บทสนทนามากเกินไปจนเย็นเฉื่อย

12.4 ภาษาพูด บทสนทนา ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ นำไปสู่จุดสำคัญได้ดี

13. ด้านการจบ ขึ้นอยู่กับลักษณะของเรื่อง

- 13.1 อีสป การจบต้องแฝงคุณธรรม อุทาหรณ์ สอนผู้อ่าน
- 13.2 หนังสืออื่น อาจมีบทสรุป เป็นประโยชน์
- 13.3 ลักษณะการจบ ควรเป็นเรื่องสุขสันต์ ธรรมดา ประสบความสำเร็จ จะช่วยให้ผู้อ่านสุขใจมากขึ้น

14. ข้อควรระมัดระวังเพิ่มเติมในการประเมินหนังสือ

- 14.1 โครงเรื่องเหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสภาพแวดล้อม
- 14.2 สนองความต้องการของเด็ก
- 14.3 เรื่องราวกระตุ้นอารมณ์ ปลุกฝังทัศนคติที่ดีต่อผู้อ่าน
- 14.4 ควรเป็นเรื่องราวที่มีความตลก สอดแทรกอารมณ์ขัน ประหลาดใจ
- 14.5 มีความตึงเครียดที่ภาพและเนื้อเรื่อง สอดคล้องกับประเพณีนิยมเชื่อถือได้ดี
- 14.6 พยายามใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ได้ประโยชน์กว้างขวางต่อการอ่าน

สรุปได้ว่าหลักเกณฑ์ทั่วไปในการตรวจหนังสืออ่านเพิ่มเติม ผู้ที่จะสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมควรศึกษาหลักเกณฑ์และขั้นตอนการสร้างให้ชัดเจนเพื่อใช้เป็นแนวในการตรวจสอบว่าหนังสือนั้นมีความสมบูรณ์ ครอบคลุมเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ อันส่งผลให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างเต็มที่ ซึ่งประกอบด้วยหลักเกณฑ์ด้านเนื้อหา หลักเกณฑ์ด้านการใช้ภาษาและหลักเกณฑ์ด้านประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ

2.5 การอ่าน

2.5.1 ความหมายของการอ่าน

การอ่านการเขียนเป็นกระบวนการสำคัญของการเรียนรู้ซึ่งนำไปสู่สังคมแห่งความรู้ที่ทำให้คนในสังคมมีความรู้คิดริเริ่มชอบชั่วดีและมีจินตนาการ การอ่านนับเป็นทักษะที่สำคัญอย่างยิ่งทั้งในการแสวงหาความรู้และใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวัน นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางด้าน การอ่าน ได้อธิบายความหมายของการอ่านไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2543, น.1) กล่าวถึงการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นหนึ่งในสี่ทักษะทางภาษาที่จำเป็นต้องฝึกฝนอยู่เสมอ และไม่มีวันสิ้นสุดสามารถฝึกได้เรื่อย ๆ ตามวัยและประสบการณ์ของผู้อ่าน เพราะการอ่านนั้นจะเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้มนุษย์ได้รับความรู้ ความคิด และความบันเทิงใจ ช่วยปรับปรุงชีวิตให้สดใส

สมบูรณ์ ดังคำกล่าวของ เซอร์ ฟรานซิส เบคอน นักปรัชญาเมธีชาวอังกฤษที่ว่า “การอ่านทำคนให้เป็นคนโดยสมบูรณ์”

ศิริพร ลิ้มตระกูล (2543, น. 5) กล่าวว่า การอ่านคือ กระบวนการแห่งความคิด ในการรับสารเข้าในขณะที่อ่านสมองของผู้อ่านจะต้องติดตาม ผู้เขียนหรือตีความข้อความที่อ่านไปด้วยตลอดเวลา ผู้อ่านที่ดีนั้นจะต้องเข้าใจข้อความที่ตนอ่านได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

สุพรรณิ วราทร (2545, น. 1) ได้อธิบายความหมายของการอ่านโดยสังเขปเปรียบเทียบการอ่านกับกระบวนการถอดรหัสเป็นปฏิกิริยาอันเป็นผลจากการเห็นสัญลักษณ์ หรือข้อความ การอ่านเป็นเรื่องเกี่ยวกับทักษะทางความคิด เป็นกระบวนการทางสมองที่ซับซ้อน ประกอบด้วย การเห็นและรับรู้ข้อความ (word perception) การเข้าใจ (apprehension) และการแปลความหมาย (interpretation)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546, น.1364) กล่าวว่า การอ่าน เป็นการออกเสียงตามตัวหนังสือ หรือการเข้าใจความจากตัวหนังสือ สังเกตหรือพิจารณาดูเพื่อให้ เข้าใจ การอ่านเป็นกระบวนการทางความคิดที่ต้องอาศัยกลไกการเรียนรู้ และสมองตีความและเรียบเรียง ข้อมูลที่อ่านให้กลายเป็นความรู้ ความจำ ความชำนาญการ ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ที่ได้จากการอ่าน

มณีรัตน์ สุกโขศิริรัตน์ (2547, น.18) กล่าวว่า การอ่าน เป็นกระบวนการที่ผู้อ่านรับรู้สาร ซึ่งเป็นความรู้ ความคิด ความรู้สึกและความคิดเห็นที่ผู้เขียนถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร การที่ผู้อ่านจะเข้าใจได้มากน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความสามารถในการใช้ความคิด

บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์ (2548) กล่าวว่า การอ่านคือกระบวนการแปลความหมายของสัญลักษณ์ทางภาษาโดยผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ ตามความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน และ ตีความเพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่านตามความต้องการของผู้เรียนที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้

กาญจนา เชื่อมศรีจันทร์ (2552, น. 2) ได้กล่าวว่า การอ่านเป็นการแปลความหมายของตัวอักษรที่อ่านออกมาเป็นความรู้ความคิดและเกิดความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านตรงกับเรื่องราวที่ผู้เขียนเขียน ผู้อ่านสามารถนำความรู้ ความคิด หรือสาระจากเรื่องราวที่อ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

จากความหมายของการอ่านสรุปได้ว่า เป็นกระบวนการแปลความหมายของตัวอักษร ออกมาเป็นความคิด โดยเริ่มจากการที่ตาเห็นภาพหรืออักษร รับภาพ จำได้ เกิดความเข้าใจ แล้ว นำมาวิเคราะห์ ตีความ และสรุปอย่างมีเหตุผล ทำให้เข้าใจความหมายในสิ่งที่อ่าน

2.5.2 ความสำคัญของการอ่าน

ฉวีวรรณ คูหาภินนธ์ (2542, น.11) กล่าวว่า การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่ เกิดจนโต และจนกระทั่งถึงวัยชรา การอ่านทำให้รู้ข่าวสารข้อมูลต่างๆทั่วโลก ซึ่งปัจจุบันเป็นโลก ของข้อมูลข่าวสารต่างๆทั่วโลก ทำให้ผู้อ่านมีความสุข มีความหวังและมีความอยากรู้อยากเห็น อัน เป็นความต้องการของมนุษย์ทุกคน

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (อ้างถึงในฉวีวรรณ เผ่าพยานนท์, 2553, น.2) กล่าวว่า การอ่าน มีความสำคัญคือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ การรู้และใช้วิธีอ่านที่ถูกต้อง จึง จำเป็นสำหรับผู้อ่านทุกคน

กานต์มณี ศักดิ์เจริญ (อ้างถึงในฉวีวรรณ เผ่าพยานนท์, 2553, น.7) กล่าวว่า การอ่าน เป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งในการดำเนินชีวิตเพราะการอ่านจะมีสิ่งช่วยสร้างความสำเร็จในการดำเนิน ชีวิต ผู้ใดมีความสามารถในการอ่านหนังสือเป็นพิเศษมักจะมีโอกาสเจริญก้าวหน้าในอาชีพและใน ชีวิตมากกว่าคนที่อ่านหนังสือน้อยและอ่านช้า

ดวงใจ ไทยอุบล (2549, น.48) กล่าวว่า การอ่านมีความสำคัญอย่างยิ่งถ้าผู้อ่าน อ่าน อย่างวิเคราะห์วิจารณ์ เพราะจะทำให้ผู้อ่านเกิดปัญญา เกิดความคิดสร้างสรรค์ ผู้อ่านไม่เฉพาะแต่จะ ได้ความรู้ ได้รู้จักใช้สำนวนโวหาร ยังได้แง่คิดจากหนังสือเหล่านั้น ได้รับรู้ถึงความคิดที่แตกต่างกัน ได้ประเมินค่าเรื่องที่อ่านและนำประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

กาญจนา เชื่อมศรีจันทร์ (2552, น. 2) กล่าวว่า การแปลความหมายของตัวอักษรที่อ่าน ออกมาเป็นความรู้ความคิด และเกิดความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านตรงกับเรื่องราวที่ผู้เขียนเขียน ผู้อ่าน สามารถนำความรู้ ความคิด หรือสาระจากเรื่องราวที่อ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ การอ่านจึงมี ความสำคัญ ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน จำเป็นต้องอ่านหนังสือเพื่อการศึกษาหาความรู้ด้านต่าง ๆ

2. การอ่านเป็นเครื่องมือช่วยให้อ่านประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เพราะสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปพัฒนางานของตนได้

3. การอ่านเป็นเครื่องมือสืบทอดทางวัฒนธรรมของคนรุ่นต่อ ๆ ไป

4. การอ่านเป็นวิธีการส่งเสริมให้คนมีความคิดอ่านและฉลาดรอบรู้ เพราะประสบการณ์ที่ได้จากการอ่านเมื่อเก็บสะสมเพิ่มพูนนานวันเข้า ก็จะทำให้เกิดความคิด เกิดสติปัญญา เป็นคนฉลาดรอบรู้ได้

5. การอ่านเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินบันเทิงใจ เป็นวิธีหนึ่งในการแสวงหาความสุขให้กับตนเองที่ง่ายที่สุด และได้ประโยชน์คุ้มค่าที่สุด

6. การอ่านเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เป็นคนที่มีบุคลิกภาพดีทั้งด้านจิตใจและบุคลิกภาพ เพราะเมื่ออ่านมากย่อมรู้มาก สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

7. การอ่านเป็นเครื่องมือในการพัฒนาระบบการเมือง การปกครอง ศาสนา ประวัติศาสตร์และสังคม

8. การอ่านเป็นวิธีการหนึ่งในการพัฒนาระบบการสื่อสารและการใช้เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

สรุปได้ว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการเรียนรู้ดำเนินชีวิตของมนุษย์ในทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านการพัฒนาตนเอง พัฒนาการศึกษา พัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เป็นคนทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ เพราะการอ่านจะนำไปสู่ความรู้ทั้งปวง อีกทั้งช่วยเสริมสร้างพัฒนาสติปัญญา และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่าน มาใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันอย่างมีความสุข

2.5.3 จุดมุ่งหมายของการอ่าน

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542, น. 55) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ ดังนี้

1. อ่านเพื่อความอยากรู้อยากเห็นและรู้ข่าวสารข้อมูลต่างๆ เช่น ต้องการรู้เรื่องจรวด ดาวเทียม นก คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2. อ่านเพื่อแก้ปัญหา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับคำศัพท์ ต้องการรู้ความหมาย การอ่าน ออกเสียง ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพและการรับประทานอาหารสำหรับคนป่วยที่มีโรคประจำตัว ปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว บุคลิกภาพ ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

3. อ่านเพื่อความรู้และเพื่อการศึกษา เป็นการอ่านขณะที่กำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่เช่นนักเรียน นักศึกษาจะต้องอ่านเพื่อขยายความรู้ที่ได้จากการเรียนจากการฟังคำบรรยายของอาจารย์

4. อ่านเพื่อค้นคว้าและวิจัย เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาเล่าเรียน หรือเพื่อประโยชน์ด้านความก้าวหน้าทางวิชาการ และเพื่อประโยชน์ในทางธุรกิจ เป็นต้น

5. อ่านเพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพ เช่น ต้องการจะเข้าสังคม จะปฏิบัติตนอย่างไร จะแต่งกายอย่างไร จะพูดอย่างไร ฯลฯ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น.9) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการอ่านแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. อ่านเพื่อความรู้ได้แก่ การอ่านจากหนังสือตำราทางวิชาการ สารคดีทางวิชาการ การวิจัยประเภทต่าง ๆ หรือการอ่านผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ควรอ่านอย่างหลากหลาย เพราะความรู้ในวิชาหนึ่งอาจนำไปช่วยเสริมในอีกวิชาหนึ่งได้

2. อ่านเพื่อความบันเทิงได้แก่ การอ่านจากหนังสือประเภทสารคดีท่องเที่ยว นวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องแปล การ์ตูน บทประพันธ์ บทเพลง แม้จะเป็นการอ่านเพื่อความบันเทิง แต่ผู้อ่านจะได้รับความรู้ที่สอดแทรกอยู่ในเรื่องด้วย

3. อ่านเพื่อทราบข่าวสารความคิด ได้แก่ การอ่านจากหนังสือประเภทบทความ บทวิจารณ์ ข่าว รายงานการประชุม การอ่านควรเลือกอ่านให้หลากหลาย จะทำให้ได้มุมมองที่กว้างขึ้นช่วยให้มีเหตุผลมาประกอบการวิจารณ์ วิเคราะห์ได้หลายมุมมองมากขึ้น

4. อ่านเพื่อจุดประสงค์เฉพาะทางแต่ละครั้งได้แก่ การอ่านที่ไม่ได้เจาะจง แต่เป็นการอ่านในเรื่องที่ตนสนใจหรืออยากรู้เช่นการอ่านประกาศต่างๆ การอ่านโฆษณา แผ่นพับ ประชาสัมพันธ์ สลากยา ข่าวสังคม ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา การอ่านประเภทนี้มักใช้เวลาไม่นาน ส่วนใหญ่เป็นการอ่านเพื่อให้ได้ความรู้และนำไปใช้ หรือนำไปเป็นหัวข้อสนทนา เชื่อมโยงการอ่านสู่การวิเคราะห์และคิดวิเคราะห์ บางครั้งก็อ่านเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

มณีรัตน์ สุขโชติรัตน์ (2548, น. 2) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการอ่านแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. อ่านเพื่อความรู้ได้แก่ การอ่านจากหนังสือตำราทางวิชาการ สารคดีทางวิชาการ การวิจัยประเภทต่าง ๆ หรือการอ่านผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ควรอ่านอย่างหลากหลาย เพราะความรู้ในวิชาหนึ่ง อาจนำไปช่วยเสริมในอีกวิชาหนึ่งได้

2. อ่านเพื่อความบันเทิง ได้แก่ การอ่านจากหนังสือประเภทสารคดีท่องเที่ยว นวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องแปล การ์ตูน บทประพันธ์ บทเพลง แม้จะเป็นการอ่านเพื่อความบันเทิง แต่ผู้อ่านจะได้รับความรู้ที่สอดแทรกอยู่ในเรื่องด้วย

3. อ่านเพื่อทราบข่าวสารความคิด ได้แก่ การอ่านจากหนังสือประเภทบทความ บทวิจารณ์ ข่าว รายงานการประชุม ถ้าจะให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต้องเลือกอ่านให้หลากหลาย ไม่เจาะจงอ่านเฉพาะสื่อที่นำเสนอตรงกับความคิดของตน เพราะจะทำให้ได้มุมมอง ที่กว้างขึ้น ช่วยให้ มีเหตุผลอื่น ๆ มาประกอบการวิจารณ์ วิเคราะห์ได้หลายมุมมองมากขึ้น

4. อ่านเพื่อจุดประสงค์เฉพาะทางแต่ละครั้ง ได้แก่ การอ่านที่ไม่ได้เจาะจง แต่เป็นการอ่านในเรื่องที่ตนสนใจหรืออยากรู้ เช่น การอ่านประกาศต่างๆ การอ่านโฆษณา แผ่นพับ ประชาสัมพันธ์ สลากยา ข่าวสังคม ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา การอ่านประเภทนี้มักใช้เวลาไม่นาน ส่วนใหญ่เป็นการอ่านเพื่อให้ได้ความรู้และนำไปใช้ หรือนำไปเป็นหัวข้อสนทนา เชื่อมโยงการอ่านสู่ การวิเคราะห์ และคิดวิเคราะห์ บางครั้งก็อ่านเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

กาญจนา เชื่อมศรีจันทร์ (2552, น.2) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านว่า แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การอ่านเพื่อหาความรู้ ได้แก่ การอ่านหนังสือจากหนังสือประเภทตำราทางวิชาการ สารคดีทางวิชาการ การวิจัยประเภทต่าง ๆ หรือการอ่านผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การอ่านจากหนังสือ ที่มีสาระเดียวกันควรอ่านจากผู้เขียนหลาย ๆ คน เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำของ เนื้อหา ผู้อ่านจะได้มีมุมมองที่กว้างขึ้น มีความรอบรู้ได้แนวคิดที่หลากหลาย และไม่ควรรอ่านเฉพาะ ในเนื้อหาวิชาที่ตนชอบเท่านั้น ควรอ่านอย่างหลากหลายเพราะความรู้ในวิชาหนึ่ง อาจนำไปช่วย เสริมในอีกวิชาหนึ่งได้

2. การอ่านเพื่อความบันเทิง บุคคลบางประเภทมีความชอบที่จะอ่านเพื่อความบันเทิง มากกว่าอ่านเพื่อความรู้ เนื่องจากว่า ความบันเทิงเป็นอาหารทางใจซึ่งมีความจำเป็นต่อชีวิตของ มนุษย์เช่นเดียวกับอาหารและอากาศ จึงมักจะเลือกอ่านแต่หนังสือที่ส่งเสริมสุขภาพจิตให้ แจ่มใส มีความสุข คนไทยเรานั้นใช้การอ่านเป็นเครื่องให้ความบันเทิงใจมาเป็นเวลาติดต่อกันนาน หลายปีแล้ว เห็นได้จากนิทานร้อยแก้วและนิทานคำกลอนสำหรับอ่าน กลอนเพลงยาว นิราศ ตลอดจนวรรณกรรมอื่นๆที่ถูกแต่งขึ้นอย่างมากมายและหลากหลายในสมัยก่อน ล้วนแต่มีส่วนให้ ความบันเทิงใจแก่ผู้อ่านทั้งสิ้น จวบจนปัจจุบันนี้ก็มิยั้ง นวนิยาย เรื่องสั้น สารคดี การ์ตูนมี ภาพประกอบต่างๆ มากมายเพื่อสร้างรอยยิ้มความสนุกสนาน เพลิดเพลินให้กับผู้อ่านโดยวิธีการ อ่านง่ายๆและสามารถทำได้หลายโอกาส เช่น ระหว่างที่คอยบุคคลที่นัดหมาย คอยเวลารถไฟออก เป็นต้น หรืออ่านหนังสือประเภทบันเทิงคดีในเวลาว่าง

3. การอ่านเพื่อความคิดหรือเพื่อสนองความต้องการอื่นๆนอกจากความต้องการในการ หาความรู้และความบันเทิงแล้ว คนบางคนยังแสวงหาคำตอบอื่นๆให้กับตนเอง ไม่ว่าจะเป็น

แนวความคิดทางปรัชญา วัฒนธรรม จริยธรรม และความคิดเห็นทั่วไป ที่จะมักแทรกอยู่ในหนังสือแทบทุกประเภท การศึกษาแนวคิดของผู้อื่น เพื่อเป็นแนวทางความคิดของตนเองและอาจนำมาเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ หรืออ่านเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ กล่าวคือการอ่านหนังสือมากๆ จะช่วยให้ผู้อ่านสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี รู้จักการวางตัวที่เหมาะสม มีความคิดกว้างขวาง ทันสมัย สามารถแก้ปัญหาและตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง โดยอาจเรียนรู้จากเรื่องราวในหนังสือ เป็นคติสอนใจหรือเป็นอุทาหรณ์

4. การอ่านเพื่อจุดประสงค์เฉพาะแต่ละครั้ง ได้แก่ การอ่านที่ไม่ได้เจาะจง แต่เป็นการอ่านเป็นครั้งคราวในเรื่องที่สนใจหรืออยากรู้ เช่น การอ่านประกาศต่าง ๆ การอ่านโฆษณา แผ่นพับประชาสัมพันธ์ สลากยา การอ่านสมุดโทรศัพท์หน้าเหลือง การอ่านข่าวสังคม ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา การอ่านประเภทนี้มักใช้เวลาไม่นานและไม่กระทำทุกวัน ส่วนใหญ่เป็นการอ่านเพื่อให้ความรู้ แนะนำไปใช้ หรือนำไปเป็นหัวข้อสนทนา บางครั้งก็เพื่อฆ่าเวลา

ระดับของการอ่าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1. อ่านออกเสียง คือผู้อ่านรู้จักพยัญชนะ สระและเครื่องหมายต่างๆ สามารถอ่านออกเสียงออกมาเป็นคำได้อย่างถูกต้อง
2. อ่านเป็น คือการอ่านที่แตกต่างจากระดับแรกโดยสิ้นเชิง เพราะการอ่านเป็นนั้นหมายความว่า ผู้อ่านจะต้องอ่านได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว จับใจความได้ตรงตามที่คุณเขียนต้องการทราบความหมายของข้อความทุกอย่างรวมถึงความหมายที่คุณเขียนเจตนาแฝงไว้ สามารถเข้าใจเจตนาและอารมณ์ของผู้เขียน ตลอดจนสามารถประเมินคุณค่าและเลือกรับสิ่งต่างๆ จากงานเขียนนั้นได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องฝึกฝนทักษะในการอ่านของตนเองให้มาก เพื่อที่จะได้อ่านเป็น ซึ่งต้องอาศัยเวลาในการฝึกฝนค่อนข้างนาน

สรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของการคือ อ่านเพื่อความรู้อ่านเพื่อความบันเทิง อ่านเพื่อทราบข่าวสารความคิดและอ่านเพื่อจุดประสงค์เฉพาะ ระดับการอ่าน เช่น อ่านออกเสียงและการอ่านเป็น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจในเรื่องนั้นๆของผู้อ่านด้วย

2.5.4 ประเภทของการอ่าน

ทัศนีย์ สุภเมธี (2542, น. 26-31) ได้แบ่งการอ่านเป็น 2 ประเภท คือ การอ่าน ออกเสียง และการอ่านในใจ โดยสรุปคือ

1. การอ่านออกเสียง ช่วยให้เด็กมีทักษะมากขึ้น จดจำข้อความที่ดีไว้เป็นตัวอย่าง อ่านได้คล่องแคล่วถูกต้อง รู้จักความไพเราะของบทกวีซึ่งอ่านเป็นทำนองเสนาะและส่งเสริมด้านบุคลิกภาพให้เด็กมีความกล้าหาญที่จะอ่าน และสามารถตรวจสอบได้ว่าการอ่านนั้นถูกหรือไม่

2. การอ่านในใจ ในชีวิตประจำวันจะใช้มากกว่าการอ่านออกเสียง เพราะต้องอ่าน เพื่อประโยชน์ต่าง ๆ มากมาย เช่น เพื่อธุรกิจ เพื่อการศึกษาหาความรู้ เพื่อความบันเทิง

ธรรมนุญ เหลืองอ่อน (2545, น. 1) กล่าวถึง การอ่านว่า เป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญมาก การอ่านทำให้เกิดปัญญาและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ช่วยให้พัฒนาตนเอง และรู้จักปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้การอ่านยังช่วยให้เกิดความเพลิดเพลิน อารมณ์ผ่อนคลาย ความเครียดที่เกิดจากกิจการงานต่างๆ ดังนั้นการอ่านจึงมิได้เพียงแต่อ่านเป็น แต่อ่านแล้วนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ประเภทของการอ่าน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. การอ่านออกเสียง คือ การเปล่งเสียงถ้อยคำหรือเครื่องหมายต่างๆที่เขียนไว้ออกมาให้ชัดถ้อยชัดคำและให้เป็นที่เข้าใจแก่ผู้ฟัง

2. การอ่านในใจ คือ การแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิด และนำความคิดนั้นไปใช้ประโยชน์

สุวิทย์ มูลคำ (2547, น.73) ให้ความหมายของการอ่านประเภทอ่านวิเคราะห์ไว้ว่าเป็นการจัดลำดับ การเปรียบเทียบ การจัดหมวดหมู่ แปลความ ตีความและสามารถประเมิน คุณค่าของเรื่องที่อ่านได้

สรุปประเภทของการอ่านคือ อ่านออกเสียง การอ่านในใจและการอ่านวิเคราะห์ ซึ่งต้องวิเคราะห์เรื่องราว แปลความ ตีความและนำมาตัดสินใจโดยอาศัยประสบการณ์ เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพูดหรือเขียนเล่าเรื่องได้ถูกต้อง

2.5.5 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

แนวคิดเกี่ยวกับการสอนแบบ PQ4R

กลวิธีการสอนแบบ PQ4R เป็นกลวิธีการสอนอ่านซึ่งได้รับการพัฒนาและปรับปรุงมาจากกลวิธีการสอนแบบ SQ3R โดย ฮิวอี้ Hewitt W., (1997) เป็นการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักเตรียมการอ่าน ฝึกอ่านอย่างคล่องแคล่ว และเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีจุดประสงค์ที่จะใช้กลวิธีการสอนอ่านอย่างเป็นระบบเพื่อปรับปรุง พัฒนาการอ่าน และนิสัยการอ่านของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ

ลักษณะสำคัญของกลวิธีการสอนแบบ PQ4R

กลวิธีการสอนแบบ PQ4R ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน โดยในแต่ละขั้นตอนนี้ให้โอกาสผู้เรียนได้ฝึกกลวิธีต่างๆเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในการอ่านทั้งสิ้น

ขั้นก่อนอ่าน (Pre - Reading)

ขั้นที่ 1 Preview (P)

การดูก่อนอ่าน เป็นขั้นที่ช่วยให้นักเรียนได้ปรับปรุงความเร็วและความเข้าใจในการอ่าน โดยให้นักเรียนอ่านหัวข้อเรื่อง คำนำหรือย่อหน้าแรก ลักษณะตัวอักษรที่เด่นๆ กราฟ แผนภูมิ บทสรุป คำถามท้ายเรื่อง โดยใช้วิธีการอ่านแบบเจาะจงเพื่อหาข้อมูล (Scanning) และการอ่านแบบกวาดสายตา (Skimming)

ขั้นที่ 2 Question (Q)

นักเรียนตั้งคำถามจากใจความสำคัญที่เขียนไว้หรือปรับเปลี่ยนหัวข้อให้อยู่ในรูปของคำถามแล้วให้นักเรียนเขียนคำถามที่ต้องการถามออกมาเพื่อที่จะหาคำตอบต่อไป โดยครูเป็นผู้ชี้แนะในกรณีที่นักเรียนมีปัญหาในการตั้งคำถาม

ขั้นระหว่างการอ่าน (While - Reading)

ขั้นที่ 3 Read (R1)

นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องโดยละเอียดเพื่อหาประโยคหลัก (Topic Sentence) และใจความสำคัญ (Main Idea) เพื่อตอบคำถามที่ตั้งไว้

ขั้นที่ 4 Recite (R2)

นักเรียนอธิบายสิ่งที่ได้อ่านและทำความเข้าใจในบทอ่านให้ครูหรือเพื่อนๆ ฟัง โดยไม่ต้องดูเนื้อเรื่องและเล่าเป็นคำพูดของตนเอง

ขั้นหลังการอ่าน (Post - Reading)

ขั้นที่ 5 Review (R3)

นักเรียนทบทวนสิ่งที่อ่านอย่างรวดเร็วโดยให้ดูหัวข้อรองแล้วให้นักเรียนคิดกลับไปส่วนสำคัญหลักๆ อีกครั้ง

ขั้นที่ 6 Reflect (R4)

นักเรียนสะท้อนให้เห็นว่าตนสามารถใช้ข้อมูลหรือเนื้อหาที่ได้อ่านนั้นเชื่อมโยงกับความรู้ที่ตนมีอยู่เดิมโดยคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนหรือได้อ่าน โดยการรายงานแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านโดยการจดบันทึก การเขียนบทสนทนา ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่อ่านหรือการแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น

กลวิธีการสอนแบบ PQ4R เป็นวิธีการสอนอ่านที่อาศัยแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

ทฤษฎีอภิปัญญา (Metacognitive Theory)

ความหมายของทฤษฎีอภิปัญญา

Collins (1992) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับทฤษฎีอภิปัญญาว่า อภิปัญญา นั้นเป็นบทบาทที่สำคัญในการอ่าน เป็นสิ่งที่ถูกกำเนิดขึ้นเสมือนกับการที่ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ (Cognition) การมีอำนาจควบคุม (Regulation) การนำความรู้นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม การสอนแบบ พี คิว โฟร์ อาร์ (PQ4R) ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้โครงสร้างความรู้ (Schema) มาช่วยในการอ่านทำให้ผู้เรียนมีการใช้ความคิดตลอดเวลา เพราะต้องพยายามคิดหาคำตอบ และใช้เหตุผลต่างๆมาประกอบเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการอ่าน และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว

Kellogg (อ้างถึงใน วรรณิการ์ ทัพขวา, 2552, น.12) ได้อธิบายถึงคำจำกัดความของกลวิธีอภิปัญญาว่ากลวิธีอภิปัญญาเปรียบเสมือนความรู้และประสบการณ์ที่ควบคุมกิจกรรมเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจนั้นคือสิ่งที่แต่ละคนรู้เกี่ยวกับการคิดด้วยตนเอง

O'Neil and Abedi (อ้างถึงใน วรรณิการ์ ทัพขวา, 2552, น.12) ให้ความเห็นว่ากลวิธีอภิปัญญาเป็นการตรวจสอบตนเองอย่างมีสติเป็นระยะๆว่าเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเองบรรลุผลสำเร็จหรือไม่ อีกทั้งยังหมายถึงการเลือกใช้และประยุกต์ใช้กลวิธีต่างๆได้อย่างเหมาะสมเมื่อจำเป็น ตลอดจนความสามารถที่จะสะท้อนความคิดจากผลของการกระทำและความสามารถในการประเมินผลความคิดนั้น การตระหนักถึงกระบวนการดังกล่าวจำเป็นต้องมีการดำเนินการดังนี้

1. การวางแผน ต้องมีเป้าหมายในการปฏิบัติกิจกรรมหนึ่งๆไม่ว่าเป้าหมายนั้นจะถูกกำหนดขึ้นโดยผู้อื่นหรือตนเองก็ตามและต้องมีแผนการอันนำไปสู่ความสำเร็จดังที่ตนได้ตั้งเป้าเอาไว้

2. การตรวจสอบตนเอง จำเป็นต้องมีกลไกในการตรวจสอบตนเองเพื่อกำกับตนเองให้ดำเนินการปฏิบัติภาระงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้

3. กลวิธีจิตพิสัย เพื่อใช้ในการกำกับการปฏิบัติกิจกรรมที่ต้องใช้สติปัญญาให้ลุล่วงได้อย่างประสบผลสำเร็จ

4. การตระหนักรู้ เป็นการมีสติสัมปชัญญะที่เกิดขึ้นภายในใจของแต่ละบุคคลนั้นรู้ตัวว่าตนทำอะไรอยู่

Crowl (อ้างถึงใน วรรณิการ์ ทัพขวา, 2552, น.13) ได้ให้ความหมายของอภิปัญญาว่าเป็นการคิดในตัวเอง ตนเองรู้อะไรและไม่รู้อะไรเกี่ยวกับสถานการณ์หรือปัญหาที่พบและพยายามหาทางที่จะแก้ปัญหา การตรวจสอบ หากปัญหายังไม่ถูกแก้ก็จะต้องพยายามหาวิธีใหม่เพื่อแก้ปัญหาให้สำเร็จ

อุษณีย์ โพธิสุข (อ้างถึงใน วรรณิการ์ ทัพขวา, 2552, น.13) กล่าวว่า อภิปัญญาคือความรู้เกี่ยวกับแนวโน้มของตน ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการและเงื่อนไข ตลอดจนการควบคุมที่สัมพันธ์กับกระบวนการและกิจกรรมทางพุทธิปัญญาและเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีสติและมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของตนเองพร้อมทั้งมีความสามารถและแนวโน้มที่จะควบคุมกระบวนการเหล่านั้นในขณะที่เรียนรู้ได้

ศุภลักษณ์ สินธนา (อ้างถึงใน วรรณิการ์ ทัพขวา, 2552, น.13) กล่าวว่า อภิปัญญาหมายถึง ความสามารถในการรู้ความคิดของตนเองเกี่ยวกับกระบวนการคิดที่เกิดขึ้นภายในสมอง ในขณะที่ทำงานที่ต้องใช้ความคิดมีหน้าที่กำกับ ควบคุมการทำงาน เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่างานที่ทำนั้นสัมฤทธิ์ผล

วรรณิการ์ ทัพขวา (2552, น.13) กล่าวว่า อภิปัญญา หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนซึ่งแสดงออกถึงความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการคิดและกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง เป็นการใช้ความรู้เกี่ยวกับกลวิธีต่างๆที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาขณะที่เรียน สามารถเลือกใช้วิธีการได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ รวมถึงความสามารถในการวางแผน ควบคุมตรวจสอบ ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองอย่างมีสติและบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง

สรุปได้ว่าทฤษฎีอภิปัญญา หมายถึง กระบวนการคิดที่เกิดขึ้นภายในสมอง ที่ควบคุมกิจกรรมเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ ความคิดของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการคิด เพื่อหาคำตอบ และใช้เหตุผลต่างๆมาประกอบทำให้เกิดความเข้าใจในการอ่านและช่วยให้อ่านและช่วยให้อ่านและช่วยให้อ่านและช่วยให้อ่านอย่างรวดเร็วนำความรู้ไปใช้ได้เหมาะสม กระบวนการดังกล่าวจำเป็นต้องมีวิธีดำเนินการ กล่าวคือ มีการวางแผน การตรวจสอบตนเอง การฝึกจิตพิสัย และการตระหนักรู้ในสิ่งที่ทำ

อภิปรายเกี่ยวกับการอ่าน

Cross and Paris (อ้างถึงใน กรรณิการ์ ทัพขวา, 2552, น.15) กล่าวถึงอภิปรายในการอ่านว่าได้รับผลมาจากองค์ประกอบ 4 ประการที่มีปฏิสัมพันธ์กันเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจในการอ่านหรือผลของการเรียนรู้ มีดังนี้

1. บทอ่าน (Text) เนื้อหาที่เป็นสื่อและอุปกรณ์สิ่งพิมพ์ต่างๆที่มีอิทธิพลต่อความเข้าใจและความจำที่มีคำศัพท์ ความหมาย โครงสร้างบทอ่าน สติลาของผู้เขียนความชัดเจนและความสอดคล้องต่อเนื่องของเนื้อหา ความถูกต้อง ความเสมอต้นเสมอปลายของข้อมูลที่เสนอไว้ในบทอ่าน ความยากง่าย แนวโน้มหรือแนวทางเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนต้องรู้เสมอ จึงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. งาน (Task) งานแต่ละชนิดมีความหมายแตกต่างกันไปตามความประสงค์ของผู้เรียนที่จะอ่านในสถานการณ์ต่างๆที่แตกต่างกัน ซึ่งจะเป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนตัดสินใจ ปรับพฤติกรรม การอ่าน กลวิธีในการอ่าน ความเร็วในการอ่านให้เหมาะสม และสามารถปรับตัวตามสภาพสิ่งที่อ่าน โดยอาศัยการตรวจสอบตนเองและตรวจสอบบทที่อ่าน

3. กลวิธี (Strategies) ผู้อ่านที่มีความสามารถในการอ่านจะต้องรู้จักใช้กลวิธีที่เหมาะสมที่จะช่วยให้อ่านได้อย่างเข้าใจ สามารถจดจำข้อมูลจากการอ่านได้ การสอนให้รายละเอียดและบอกว่าจะใช้กลวิธีนั้นๆเมื่อไร ที่ไหน อย่างไรและใช้เพื่อจุดประสงค์ใดถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ลักษณะนิสัยของผู้เรียน (Characteristics) องค์ประกอบของอภิปรายในส่วนสุดท้าย คือ การตระหนักรู้ของผู้เรียนว่าตนเองมีลักษณะนิสัยอย่างไร ในส่วนนิสัยของผู้เรียนนี้ครอบคลุมถึงความรู้เดิมของผู้เรียน ความสามารถ ความเข้าใจ แรงจูงใจ ทักษะต่างๆที่ส่งผลต่อการเรียนและความเข้าใจในการอ่าน

Schraw and Dennison (อ้างถึงใน กรรณิการ์ ทัพขวา, 2552, น. 14) กล่าวถึง อภิปรายสำหรับการอ่านเพื่อความเข้าใจว่ามีองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการคือ

1. ความรู้เกี่ยวกับความเข้าใจ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยๆดังนี้

1.1 Declarative Knowledge ได้แก่ ผู้่านรู้เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การทำความเข้าใจ

1.2 Procedural Knowledge ได้แก่ ผู้่านรู้เกี่ยวกับขั้นตอนของยุทธศาสตร์เหล่านี้

1.3 Conditional Knowledge ได้แก่ ผู้อ่านรู้เกี่ยวกับว่าจะใช้ยุทธศาสตร์เหล่านี้เมื่อไร และทำไม

2. การจัดระเบียบความเข้าใจบทอ่าน ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยๆดังนี้

2.1 การวางแผนการใช้ยุทธศาสตร์

2.2 การจัดเก็บข้อมูล

2.3 การกำกับตรวจสอบความเข้าใจ

2.4 การเลือกใช้ยุทธศาสตร์เมื่อความเข้าใจเกิดปัญหา

2.5 การประเมินผล

เยี่ยมจิต บุรณโกคา (อ้างถึงใน กรรณิการ์ ทัพขวา, 2552, น.14) ได้ให้ข้อสังเกตว่าผู้อ่านมักตระหนักถึงการใช้กิจกรรมความรู้เกี่ยวกับปัญญาและควบคุม การใช้ทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแสดงออกในลักษณะการฝึกทักษะย่อยดังต่อไปนี้

1. การทำความเข้าใจกับจุดประสงค์ของการอ่านทั้งในลักษณะที่ชัดเจนและที่แฝงอยู่

2. การค้นหารูปแบบหรือลักษณะสำคัญของสิ่งที่อ่าน

3. การมุ่งสนใจเฉพาะจุดใหญ่มากกว่าจุดย่อย

4. การตรวจสอบกิจกรรมที่ทำให้เกิดความเข้าใจขึ้นหรือไม่

5. การตั้งคำถามตัวเอง งานกำลังดำเนินไปสู่เป้าหมายหรือไม่

6. การหาทางแก้ไขข้อบกพร่องหรือความสับสนที่เกิดขึ้น

สุเทียบ ละอองทอง (อ้างถึงใน กรรณิการ์ ทัพขวา, 2552, น.14) กล่าวถึง อภิปัญญาและการอ่าน หมายถึง การจัดระเบียบและตระหนักในกระบวนการทางความคิดของผู้อ่านที่นำไปสู่ความเข้าใจในบทอ่าน

สรุปได้ว่าอภิปัญญากับการอ่าน คือการตระหนักในกระบวนการทางความคิดของผู้อ่าน จากการใช้กิจกรรม ความรู้เกี่ยวกับปัญญาและควบคุม การใช้ทักษะนั้นๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบที่ทำให้การอ่านเกิดประสิทธิภาพ คือการทำความเข้าใจกับจุดประสงค์ของการอ่าน จากบทอ่าน ค้นหางานหรือลักษณะสำคัญของสิ่งที่อ่าน มีกลวิธีในการอ่านโดยมุ่งสนใจเฉพาะจุดใหญ่ ตรวจสอบ ตั้งคำถามและหาทางแก้ไขข้อบกพร่อง

2.5.6 ประโยชน์ของการอ่าน

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542, น.12-21) กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านว่า ดังนี้

1. การอ่านมีความจำเป็นต่อการศึกษเล่าเรียน ทั้งใน โรงเรียนและนอกโรงเรียนตั้งแต่อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนกระทั่งระดับอุดมศึกษา

2. การอ่านเป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและพัฒนาคุณภาพชีวิต

3. การอ่านเพื่อพัฒนาอาชีพก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้รู้จักพัฒนาฝีมือหรือทำกิจกรรมต่างให้ทันสมัย การประกอบอาชีพต่างๆจำเป็นต้องอ่านเทคนิคและวิธีการที่ทำให้ประสบความสำเร็จ ลดต้นทุนและปลอดภัย

4. การอ่านทำให้เป็นคนทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์

5. การอ่านทำให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้

6. การอ่านช่วยพัฒนาประเทศ ประเทศใดมีพลเมืองไม่รู้หนังสือมีอยู่เป็นจำนวนมากประเทศนั้นย่อมไม่มีความเจริญก้าวหน้า

7. การอ่านช่วยทำให้รู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ

8. การอ่านทำให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

9. การอ่านช่วยพัฒนาจิตใจและความคิดใ้ห้องกงามทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจผู้อื่นได้คิดธรรม ข้อคิด ประชญาในการดำเนินชีวิต

10. การอ่านช่วยขจัดความทุกข์ ความเศร้าหมอง ทำให้เข้าใจโลกและชีวิตมากยิ่งขึ้น

มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2547, น.18) ได้บอกประโยชน์ของการอ่านไว้ ดังนี้

1. เป็นการสนองความต้องการของมนุษย์

2. ทำให้มนุษย์เกิดความรู้ ทักษะต่าง ๆ ตลอดจนความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

3. ทำให้มนุษย์เกิดความคิดสร้างสรรค์ความเพลิดเพลินบันเทิงใจและเกิดความบันเทิงใจ

4. เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

5. ทำให้มนุษย์ทันต่อเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของโลก

6. เป็นการส่งเสริมสุขภาพของมนุษย์

7. ช่วยให้มีมนุษย์แก้ปัญหาสังคม การเมือง เศรษฐกิจและปัญหาส่วนตัว

กาญจนา เชื่อมศรีจันทร์ (2552, น.3) ได้บอกประโยชน์ของการอ่านไว้ดังนี้

1. ทำให้มีความรู้ในวิชาการด้านต่าง ๆ อาจเป็นความรู้ทั่วไปหรือความรู้เฉพาะด้านก็ได้ เช่น การอ่านตำราแขนงต่าง ๆ หนังสือคู่มือ หนังสืออ่านประกอบในแขนงวิชาต่าง ๆ เป็นต้น
2. ทำให้รอบรู้ทันโลก ทันเหตุการณ์ การอ่านหนังสือพิมพ์การอ่านจากสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ในสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศแล้ว ยังจะได้ทราบข่าวกึกก้อง ข่าวบันเทิง บทความวิจารณ์ ตลอดจนการโฆษณาสินค้าต่าง ๆ อีกด้วย ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปรับความเป็นอยู่ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมของตนในขณะนั้น ๆ
3. ทำให้ค้นหาคำตอบที่ต้องการได้ การอ่านหนังสือจะช่วยตอบคำถามที่เราข้องใจสงสัย ต้องการรู้ได้ เช่น อ่านพจนานุกรมเพื่อหาความหมายของคำ อ่านหนังสือกฎหมายเมื่อต้องการรู้ข้อปฏิบัติ อ่านหนังสือคู่มือและวิธีเรียนเพื่อต้องการประสบความสำเร็จในการเรียน เป็นต้น
4. เป็นการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมที่ง่าย และตรงตามความต้องการ เนื่องจากหนังสือจะแยกประเภท วิชา หมวดยุติไว้เรียบร้อยแล้ว และการอ่านจะช่วยให้เรารอบรู้ทันเหตุการณ์และพัฒนาด้านวิชาการ นักพูดและนักเขียนที่ประสบความสำเร็จมักเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน และเป็นผู้แสวงหาความรู้อยู่เสมอ
5. เป็นการช่วยส่งเสริมความคิด ช่วยให้ได้รู้ขนานาทัศนะในสาขาวิชาต่างๆจากทัศนะของผู้เขียนหลายๆคนในประเด็นเดียวกัน การเรียนรู้ดังกล่าวจะเป็นพื้นฐานสำคัญช่วยให้เกิดพัฒนา การด้านความคิดของตัวเอง สามารถคิดวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล และมีข้อเสนอแนะจากการอ่านเพียงพอ เป็นที่ยอมรับจากผู้อื่น
6. ทำให้เกิดทักษะและพัฒนาการในการอ่าน ผู้ที่อ่านหนังสือสม่ำเสมอเกิดความชำนาญในการอ่าน สามารถอ่านได้เร็ว เข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ง่าย จับใจความได้ถูกต้อง เข้าใจประเด็นสำคัญของเรื่อง และสามารถประเมินคุณค่าเรื่องที่อ่านได้อย่างสมเหตุสมผล
7. ทำให้ชีวิตมีพัฒนาการเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ ผู้อ่านมากย่อมรู้เรื่องราวต่าง ๆ มาก เกิดความรู้ความคิดที่หลากหลายกว้างไกล สามารถนำมาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนให้ชีวิตมีคุณค่า และมีระเบียบแบบแผนที่ดียิ่งขึ้น
8. ทำให้เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดีและเสริมสร้างบุคลิกภาพ อ่านมากย่อมรอบรู้มาก มีข้อมูลต่างๆ สั่งสมไว้มาก เมื่อสนทนากับผู้อื่นย่อมมีความมั่นใจไม่ขาดเงินเพราะมีภูมิรู้ สามารถถ่ายทอดความรู้ให้คำแนะนำแก่ผู้อื่นในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ได้ ผู้รอบรู้จึงมักได้รับการยอมรับและเป็นที่เชื่อถือจากผู้อื่น

9. ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน การอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาดี น่าอ่าน น่าสนใจ ย่อมทำให้ผู้อ่านมีความสุข ความเพลิดเพลิน เกิดอารมณ์คล้อยตามอารมณ์ของเรื่องนั้นๆ ผ่อนคลายความตึงเครียด ได้ข้อคิด และยังเป็นการยกระดับจิตใจผู้อ่านให้สูงขึ้นได้อีกด้วย

10. เป็นการสร้างความบันเทิง และผ่อนคลายสบายใจ เมื่อใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือประเภท นวนิยาย สารคดี การ์ตูน และยังสามารถช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตได้อีกด้วย

สรุปได้ว่าการอ่านมีประโยชน์คือ มีความรู้ด้านวิชาการและทักษะด้านต่างๆแก้ปัญหาได้ มีจินตนาการและเกิดความคิดสร้างสรรค์ ทนต่อเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวต่างๆของโลกส่งผลให้เกิดพัฒนาชีวิตที่สมบูรณ์

2.6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.6.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543, น.19) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะรวมถึงความรู้ ความสามารถของบุคคลอันเป็นผลมาจากการเรียนการสอนหรือคือมวลประสบการณ์ทั้งปวงที่บุคคลได้รับการเรียนการสอน ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ของสมรรถภาพสมอง

รัตนภรณ์ ผ่านพิเคราะห์ (2544, น.7) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลของความสามารถทางวิชาการที่ได้จากการทดสอบโดยวิธีต่าง ๆ

วัฒนชัย ธีรศิลาเวทย์ (2546, น.28) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการเข้าถึงความรู้ การพัฒนาทักษะในการเรียน โดยอาศัยความพยายามจำนวนหนึ่งและแสดงออกในรูปความสำเร็จซึ่งสามารถสังเกตและวัดได้ด้วยเครื่องมือทางจิตวิทยา

จกกล แก้วโก (2547, น. 64) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงความรู้หรือทักษะซึ่งเกิดจากการทำงานที่ประสานกัน และต้องอาศัยความพยายามอย่างมาก ทั้งองค์ประกอบทางด้านสติปัญญา และองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญาแสดงออกในรูปของความสำเร็จสามารถวัดโดยใช้แบบสอบถามหรือคะแนนที่ครูให้

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2547, น. 96) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือพฤติกรรมหรือผลการเรียนรู้ของผู้เรียน อันเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ว่าผู้เรียนมีความสามารถหรือผลสัมฤทธิ์ในแต่ละรายวิชามากน้อยเพียงใด ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้หรือ

ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาการสอนของครูให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ทิสนา แคมมณี (2548, น.10) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงการเข้าใจความรู้การพัฒนาทักษะในด้านการเรียน ซึ่งอาจพิจารณาจากคะแนนสอบที่กำหนดให้คะแนนที่ได้จากงานที่ครูมอบหมายให้ทั้งสองอย่าง

สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ การตรวจสอบความสามารถหรือความสัมฤทธิ์ผลของบุคคลว่าเรียนรู้แล้วผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ในทิศทางเพิ่มขึ้น โดยใช้แบบทดสอบทางด้านเนื้อหาและด้านการปฏิบัติที่ได้เรียนไปแล้ว

2.6.2 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีผู้ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

Bloom (1976, P.139) กล่าวถึง สิ่งที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่ามีอยู่ 3 ตัวแปร คือ

1. พฤติกรรมด้านปัญญา (Cognitive Entry Behavior) เป็นพฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด ความเข้าใจ หมายถึง การเรียนรู้ที่จำเป็นต้องการเรียนรู้เรื่องนั้นและมีมาก่อนเรียน ได้แก่ ความถนัด และพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน ซึ่งเหมาะสมกับการเรียนรู้ใหม่

2. ลักษณะทางอารมณ์ (Affective Entry Characteristics) เป็นตัวกำหนดด้านอารมณ์ หมายถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความกระตือรือร้นที่มีต่อเนื้อหาที่เรียน รวมถึงทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อเนื้อหาวิชา ต่อโรงเรียน และระบบการเรียนและมโนภาพเกี่ยวกับตนเอง

3. คุณภาพของการสอน (Quality of Instruction) เป็นตัวกำหนดประสิทธิภาพในการเรียนของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย การชี้แนะ หมายถึง การบอกจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนและงานที่จะต้องทำให้ผู้เรียนทราบอย่างชัดเจน การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การให้การเสริมแรงของครู การใช้ข้อมูลย้อนกลับ หรือการให้ผู้เรียนรู้ผลว่า ตนเองกระทำได้อีกต้องหรือไม่ และการแก้ไขข้อบกพร่อง

สุชาดา ศรีศักดิ์ (2544, น.11-12) กล่าวถึงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ อายุ เพศ สติปัญญา เจตคติ แรงจูงใจ ว่ามีฐานความรู้เดิมรวมทั้งความสนใจ

2. คุณลักษณะของผู้สอน ได้แก่ คุณวุฒิ ระยะเวลาที่สอน ความสามารถ เจตคติของผู้สอน

3. องค์ประกอบด้านอื่นๆ ได้แก่ องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ ระดับสังคมของผู้เรียน ระดับการศึกษาของบิดามารดา ขนาดของโรงเรียนและอุปกรณ์

ธนพร สินคู่ย (2552, น.23) ได้กล่าวถึงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้หลายสาเหตุ ได้แก่ สาเหตุจากตัวนักเรียน เช่นด้านสติปัญญา ความรู้พื้นฐาน เจตคติ สาเหตุสิ่งแวดล้อมทางบ้านหรือพื้นฐานทางครอบครัวสาเหตุจากกระบวนการทางการศึกษา หรือคุณภาพการสอนของครู

นิรมล บุญรักษา (2554, น.23) กล่าวถึง องค์ประกอบที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าประกอบด้วย ด้านตัวผู้เรียน หมายถึงพฤติกรรมความรู้ ความคิด และสติปัญญาความสามารถด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความถนัด ความสนใจและพื้นฐานเดิมของผู้เรียน ด้านอารมณ์ หมายถึง อารมณ์ ความกระตือรือร้น แรงจูงใจที่จะทำให้เกิดการอยากเรียนรู้ เจตคติต่อเนื้อหาวิชา ระบบการเรียน และพื้นฐานทางครอบครัว คุณภาพการสอน หมายถึง สามารถทำให้นักเรียนอยากเรียนรู้ สนใจ นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน มีการให้แรงเสริมของครู บุคลิกภาพของครูผู้สอน มีการประเมินผล การสอนเพื่อการใช้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในการสอน

สรุปได้ว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ ความรู้พื้นฐาน ความเข้าใจ ความถนัด ความคิดและสติปัญญาความสามารถด้านต่าง ๆ สภาพแวดล้อมทางบ้านของผู้เรียน ซึ่งครูผู้สอนต้องเข้าใจในความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน นำไปสู่การถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้ให้ผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ มีสื่อการเรียนการสอนที่ชัดเจน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้น

2.6.3 การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์ (2540, น.28) กล่าวถึง การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า ผู้ที่ประกอบอาชีพครูผู้สอน ผู้ให้การฝึกอบรม ไม่ว่าจะอยู่ในสถาบันการศึกษาใดหรือในหน่วยงานธุรกิจย่อมจะต้องทราบผลว่า ผลของการสอน การฝึกอบรมจะบรรลุวัตถุประสงค์เพียงใด เราสามารถนำวิธีการดำเนินการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเข้าไปใช้วัดผลได้เสมอการวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการย่อยที่ประกอบอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนขั้นสุดท้ายเพื่อให้

ทราบว่าการเรียนการสอนบรรลุผลเพียงใด ซึ่งการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต้องชัดเจนและวัดผลได้

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543, น.29-30) กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะรวมถึงความรู้ ความสามารถของบุคคลอันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน หรือมวลประสบการณ์ทั้งปวงที่บุคคลได้จากการเรียนการสอน ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่างๆของสมรรถภาพทางสมอง ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถของบุคคล เรียนแล้วรู้อะไรบ้าง และมีความสามารถด้านใดมากน้อยเท่าไร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาชิราช (2545) กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการวัดความสำเร็จทางการเรียน หรือวัดประสบการณ์ทางการเรียนที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนการสอน โดยวัดตามจุดมุ่งหมายของการสอนหรือวัดผลสำเร็จจากการศึกษาอบรมในโปรแกรมต่าง ๆ

สรุปได้ว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นกระบวนการวัดความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจและสติปัญญา ว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้น้อยเพียงใดหลังจากเรียนในเรื่องนั้นๆ ซึ่งการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต้องชัดเจนและวัดผลได้

2.6.4 ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2543, น.209) ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าเป็นแบบทดสอบที่วัดความรู้ของนักเรียนที่ได้เรียนไปแล้วซึ่งมักจะเป็นข้อคำถามให้นักเรียนตอบด้วยกระดาษและดินสอ (paper and pencil test) กับให้นักเรียนปฏิบัติจริง

สมบูรณ์ ต้นยะ (2545, น.143) ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าเป็นแบบทดสอบที่ใช้สำหรับวัดพฤติกรรมทางสมองของผู้เรียนว่ามีความรู้ ความสามารถในเรื่องที่เรียนรู้อะไรแล้ว หรือได้รับการฝึกฝนอบรมมาแล้วมากน้อยเพียงใด

สมนึก ภัทธิยธนี (2546, น. 63-72) ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าเป็นแบบทดสอบวัดสมรรถภาพของสมองด้านต่างๆที่นักเรียนได้เรียนรู้อะไรแล้ว

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2547, น.96) ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าเป็นการทำให้ทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนว่ามีการพัฒนาตรงตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด ต้องใช้วิธีการทดสอบที่มีความถูกต้อง เทียบตรง มีคุณภาพการสร้างอย่างถูกต้องตามหลักวิชาที่เรียกว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กล่าวโดยสรุป แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นเครื่องมือที่ใช้ ในการวัดทางด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน ที่ได้เรียนรู้ หรือได้รับการสอนและการฝึกฝนมาแล้ว ว่าผู้เรียนมีความรอบรู้น้อยเพียงใด

2.6.5 ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ภัทรา นิคมานนท์ (2540, น. 61-68) กล่าวถึงประเภทของแบบทดสอบด้านพุทธิพิสัยว่าโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แบบทดสอบอัตนัย หมายถึง แบบทดสอบที่ถามให้ตอบยาวๆ แสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง ประเภทที่ 2 คือแบบทดสอบแบบปรนัย หมายถึงแบบทดสอบประเภทถูก – ผิด จับคู่ เติมคำและเลือกตอบ โดยใช้เกณฑ์ที่ใช้จำแนกประเภทของแบบทดสอบได้แก่

1. จำแนกตามกระบวนการในการสร้าง จำแนกได้ 2 ประเภทคือ

1.1 แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นมาเอง เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเฉพาะคราวเพื่อใช้ทดสอบผลสัมฤทธิ์และความสามารถทางวิชาการของเด็ก

1.2 แบบทดสอบมาตรฐาน เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นด้วยกระบวนการหรือวิธีการที่ซับซ้อนมากกว่าแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น เมื่อสร้างขึ้นแล้วมีการนำไปทดลองสอบและนำผลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อปรับปรุงให้มีคุณภาพดี มีความเป็นมาตรฐาน

2. จำแนกตามจุดมุ่งหมายในการใช้ประโยชน์ จำแนกได้ 2 ประเภทคือ

2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดปริมาณความรู้ความสามารถ ทักษะเกี่ยวกับด้านวิชาการที่ได้เรียนรู้ว่ามีมากน้อยเพียงใด

2.2 แบบทดสอบความถนัด เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความสามารถที่เกิดจากการสะสมประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้มาในอดีต

3. จำแนกตามรูปแบบคำถามและวิธีการตอบ จำแนกได้ 2 ประเภทคือ

3.1 แบบทดสอบอัตนัย มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้สอบได้ตอบยาวๆ แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่

3.2 แบบทดสอบปรนัย เป็นแบบทดสอบที่ถามให้ผู้สอบตอบสั้นๆ ในขอบเขตจำกัดคำถามแต่ละข้อวัดความสามารถเพียงเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียว ผู้สอบไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวางเหมือนแบบทดสอบอัตนัย

4. จำแนกตามลักษณะการตอบ จำแนกได้ 3 ประเภทคือ

4.1 แบบทดสอบภาคปฏิบัติ เช่นข้อสอบวิชาพลศึกษา ให้แสดงท่าทางประกอบเพลงวิชาประดิษฐ์ ให้ประดิษฐ์ของใช้ด้วยเศษวัสดุ การให้คะแนนจากการทดสอบประเภทนี้ครูต้องพิจารณาทั้งด้านคุณภาพผลงาน ความถูกต้องของวิธีการปฏิบัติรวมทั้งความคล่องแคล่วและปริมาณของผลงานด้วย

4.2 แบบทดสอบเขียนตอบ เป็นแบบทดสอบที่ใช้เขียนตอบทุกชนิด

4.3 แบบทดสอบด้วยวาจา เป็นแบบทดสอบที่ผู้สอบใช้การโต้ตอบด้วยวาจา

5. จำแนกตามเวลาที่กำหนดให้ตอบ จำแนกได้ 2 ประเภทคือ

5.1 แบบทดสอบวัดความเร็ว เป็นแบบทดสอบที่มุ่งวัดทักษะความคล่องแคล่วในการคิดความแม่นยำในความรู้เป็นสำคัญ มักมีลักษณะค่อนข้างง่าย แต่ให้เวลาในการทำข้อสอบน้อย ผู้สอบต้องแข่งขันกันสอบ ใครที่ทำเสร็จก่อนและถูกต้องมากที่สุดถือว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่า

5.2 แบบทดสอบวัดประสิทธิภาพสูงสุด แบบทดสอบลักษณะนี้มีลักษณะค่อนข้างยากและให้เวลาทำมาก

6. จำแนกตามลักษณะและโอกาสในการใช้ จำแนกได้ 2 ประเภทคือ

6.1 แบบทดสอบย่อย เป็นแบบทดสอบที่มีจำนวนข้อคำถามไม่มากนัก มักใช้สำหรับประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยย่อย โดยมีจุดประสงค์หลักคือเพื่อปรับปรุงการเรียนเป็นสำคัญ

6.2 แบบทดสอบรวม เป็นแบบทดสอบที่ถามความรู้ความเข้าใจรวมหลายๆเรื่องหลายๆเนื้อหาหลายๆจุดประสงค์ มีจำนวนมากข้อ มักใช้ตอนสอบปลายภาคเรียนหรือปลายปีการศึกษา จุดมุ่งหมายสำคัญคือใช้เปรียบเทียบแข่งขันระหว่างผู้สอบด้วยกัน

7. จำแนกตามเกณฑ์การนำผลจากการสอบไปวัดประเมิน จำแนกได้ 2 ประเภท คือ

7.1 แบบทดสอบอิงเกณฑ์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดระดับความรู้พื้นฐานและความรู้ที่จำเป็นในการบ่งบอกถึงความรู้ของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์

7.2 แบบทดสอบอิงกลุ่ม เป็นแบบทดสอบที่มุ่งนำผลการสอบไปเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นในกลุ่มที่ใช้ข้อสอบเดียวกัน ถ้าใครมีความสามารถเหนือใครเพียงใดเหมาะสำหรับใช้เพื่อการสอบที่มีการแข่งขันมากกว่าเพื่อการเรียนการสอน

8. จำแนกตามสิ่งเร้า จำแนกได้ 2 ประเภทคือ

8.1 แบบทดสอบทางภาษา ได้แก่ การใช้คำพูดหรือตัวหนังสือไปรื้อผู้สอบโดยการพูดหรือเขียนออกมา

8.2 แบบทดสอบที่ไม่ใช้ภาษา ได้แก่ การใช้รูป กิริยา ท่าทางหรืออุปกรณ์ต่างๆไปรื้อให้ผู้สอบตอบสนอง

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2543, น.209) ได้แบ่งแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

1. แบบทดสอบของครู หมายถึง ชุดของคำถามที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้น ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ที่นักเรียนได้เรียนในห้องเรียนมีความรู้มากแค่ไหน บกพร่องตรงไหนจะได้สอนซ่อมเสริมหรือเป็นการวัดความพร้อมที่จะได้เรียนในบทเรียนใหม่ขึ้นอยู่กับความต้องการของครู

2. แบบทดสอบมาตรฐาน แบบทดสอบประเภทนี้สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาหรือจากครูผู้สอนวิชานั้น แต่ผ่านการทดลองหลายครั้ง จนกระทั่งมีคุณภาพดีจึงสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบนั้น สามารถใช้เป็นหลักเปรียบเทียบผลเพื่อประเมินค่าการเรียนการในเรื่องใดๆก็ได้ แบบทดสอบมาตรฐานที่มีคู่มือดำเนินการสอบบอวิธีสอบและยังมีมาตรฐานในด้านการแปลคะแนนด้วยทั้งแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นและแบบทดสอบมาตรฐานมีวิธีการสร้างข้อคำถามเหมือนกันเป็นคำถามที่วัดเนื้อหาและพฤติกรรมที่สอนไปแล้วจะเป็นพฤติกรรมที่สามารถตั้งคำถามวัดได้ ซึ่งควรวัดให้ครอบคลุมพฤติกรรมต่างๆดังนี้

1. ความรู้ ความจำ
2. ความเข้าใจ
3. การนำไปใช้
4. การวิเคราะห์
5. การสังเคราะห์
6. การประเมินค่า

สมนึก ภัททิยธนี (2546, น.163) กล่าวว่า แบบทดสอบที่วัดสมรรถภาพสมองด้านต่าง ๆ ที่นักเรียนได้รับการเรียนผ่านมาแล้ว อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือแบบทดสอบที่ครูสร้างกับแบบทดสอบมาตรฐานซึ่งทั้งแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นและแบบทดสอบมาตรฐานมีวิธีการในการสร้างข้อคำถามเหมือนกัน เป็นคำถามที่วัดเนื้อหาและพฤติกรรมที่สอนไปแล้ว จะเป็นพฤติกรรมที่สามารถตั้งคำถามได้ ซึ่งควรจัดให้ครอบคลุมพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. วัดด้านความรู้ความจำ
2. วัดด้านความเข้าใจ
3. วัดด้านการนำไปใช้
4. วัดด้านการวิเคราะห์
5. วัดด้านการสังเคราะห์
6. วัดด้านการประเมินค่า

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (อ้างถึงใน อมรรัตน์ ทรัพย์ดี, 2552, น.23) กล่าวถึง ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ว่า แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเฉพาะกลุ่มที่ครูสอน เป็นแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นใช้กันทั่วไปในสถานศึกษามีลักษณะเป็นแบบทดสอบข้อเขียนซึ่งแบ่งออกได้อีก 2 ชนิด คือ

1.1 แบบทดสอบอัตนัย เป็นแบบทดสอบที่กำหนดคำถามหรือปัญหาให้แล้วให้ผู้ตอบเขียนโดยแสดงความรู้ ความคิด เจตคติ ได้อย่างเต็มที่

1.2 แบบทดสอบปรนัย หรือแบบให้ตอบสั้น ๆ เป็นแบบทดสอบที่กำหนดให้ผู้สอบเขียนตอบสั้น ๆ หรือมีคำตอบให้เลือกแบบจำกัดคำตอบ ผู้ตอบไม่มีโอกาสแสดงความรู้ ความคิด ได้อย่างกว้างขวางเหมือนแบบทดสอบอัตนัย แบบทดสอบชนิดนี้แบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ แบบทดสอบถูก-ผิด แบบทดสอบเติมคำ แบบทดสอบจับคู่ และแบบทดสอบเลือกตอบ

2. แบบทดสอบมาตรฐาน หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนทั่วไป ซึ่งสร้างโดยผู้เชี่ยวชาญ มีการวิเคราะห์และปรับปรุงอย่างจริงจังจนมีคุณภาพมีมาตรฐาน กล่าวคือมีมาตรฐานในการดำเนินการสอน วิธีการให้คะแนนและการแปลความหมายของคะแนน

สรุปได้ว่าประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบ่งออกเป็นหลายประเภท คือ แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นมาเอง แบบทดสอบมาตรฐาน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบทดสอบความถนัด แบบทดสอบอัตนัย แบบทดสอบปรนัย แบบทดสอบภาคปฏิบัติ แบบทดสอบเขียนตอบ แบบทดสอบด้วยวาจา แบบทดสอบวัดความเร็ว แบบทดสอบย่อย แบบทดสอบรวม แบบทดสอบอิงเกณฑ์ แบบทดสอบอิงกลุ่ม การจะเลือกใช้แบบทดสอบประเภทใดนั้นขึ้นอยู่กับครูผู้สอน ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาของรายวิชานั้นๆ ที่เหมาะสม

2.6.6 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การสร้างแบบทดสอบให้มีคุณภาพ สามารถปรับปรุงได้โดยฝึกเขียนข้อสอบได้รับความวิจาร์ณและข้อเสนอแนะ ผู้สอนต้องเข้าใจทั้งจุดประสงค์และเนื้อหาที่จะวัดต้องรู้ถึงกระบวนการคิดในการปฏิบัติงานของผู้เรียน รู้ระดับความสามารถในการอ่านและการใช้ศัพท์ของผู้สอบ รู้จักลักษณะเด่นและข้อบกพร่องของข้อสอบแต่ละชนิดเพื่อนำไปใช้ให้เหมาะสม

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2547, น.97-100) ให้แนวการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ดังนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตรและสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร
2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
3. กำหนดชนิดของข้อสอบและศึกษาวิธีสร้าง
4. เขียนข้อสอบ
5. ตรวจสอบข้อสอบ
6. จัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับทดลอง
7. ทดลองสอบและวิเคราะห์ข้อสอบ

8. จัดทำแบบทดสอบฉบับจริง

สุมาลี จันทร์ชะลอ (2547, น.50) เสนอวิธีการสร้างข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ดังนี้

1. ข้อสอบควรใช้ประเมินจุดประสงค์ที่สำคัญของการสอนที่สามารถสอบวัดได้โดยใช้แบบทดสอบที่เป็นข้อเขียน
2. ข้อสอบควรสะท้อนให้เห็นทั้งจุดประสงค์ที่เป็นเนื้อหาและจุดประสงค์ที่เป็นกระบวนการ การสำคัญที่เน้นในหลักสูตร
3. ข้อสอบควรสะท้อนให้เห็นทั้งจุดประสงค์ในการวัด เช่น วัดประเมินความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือวัดเพื่อแยกผู้ที่ได้เรียนรู้
4. ข้อสอบควรมีความเหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้อ่านและมีความยาวที่พอเหมาะ

สรุปได้ว่า หลักเกณฑ์เบื้องต้นในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ ข้อสอบควรสะท้อนให้เห็นทั้งจุดประสงค์ที่เป็นเนื้อหาและจุดประสงค์ที่เป็นกระบวนการสำคัญที่เน้นในหลักสูตร ซึ่งต้องมีความเหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้อ่านและมีความยาวที่พอเหมาะ หลังจากนั้นทำการเขียนข้อสอบพร้อมทั้งตรวจทานข้อสอบ แล้วนำไปจัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับทดลอง ทำการทดลองสอบและวิเคราะห์ข้อสอบ สุดท้ายจัดทำแบบทดสอบฉบับจริง

2.6.7 ประโยชน์ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

พรพิศ เกื้อนมนต์เชิธร (อ้างถึงใน อมรรัตน์ ทรัพย์ดี, 2552, น.32) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ใช้สำหรับ

1. วัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
2. ปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
3. ให้แยกประเภทนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยๆตามความสามารถ
4. การวินิจฉัยสมรรถภาพเพื่อให้ได้รับความช่วยเหลือได้ตรงจุด
5. เปรียบเทียบความงอกงาม
6. ตรวจสอบประสิทธิภาพของการเรียน
7. พยากรณ์ความสำเร็จในการศึกษา
8. การแนะแนว
9. การประเมินผลการศึกษา
10. การศึกษาค้นคว้าวิจัย

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543, น.19) กล่าวถึง ประโยชน์ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไว้ดังนี้

1. ใช้สำรวจทั่วไปเกี่ยวกับตำแหน่งการเรียนในโรงเรียนเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติให้เข้าใจนักเรียนได้ดีขึ้น
2. ใช้แนะแนวและประเมินค่าเกี่ยวกับการสอบได้สอบตกของแต่ละบุคคลจุดอ่อนและจุดเด่นของแต่ละบุคคล การสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนฉลาด และนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ การปรับปรุงการสอน
3. ใช้จัดกลุ่มนักเรียนเพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน
4. ช่วยในการวิจัยทางการศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนในวิชาที่สอบแตกต่างกันโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานเป็นเครื่องมือวัด

สรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีประโยชน์ต่อผู้เรียน คือ ใช้สำหรับวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มแล้วทำการเปรียบเทียบตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียน ว่าบรรลุจุดประสงค์หรือไม่หากเกิดผลในทางที่ดีก็ดำเนินต่อ แต่ถ้าหากไม่บรรลุจุดประสงค์ก็นำไปปรับปรุงการเรียนการสอนหรือทำการวิจัยแล้วทำการประเมินผลการศึกษาอีกครั้ง

2.7 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

2.7.1 ความหมายของความพึงพอใจ

Smith and Wakeley (1972, pp.134-135) กล่าวว่า ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่องานที่ทำอันบ่งถึงระดับความพอใจในการที่ได้รับการตอบสนองทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสภาพแวดล้อม ของบุคคลเหล่านั้นว่ามีมากน้อยเพียงใด

Wolman (1973, p.283) กล่าวถึงความพึงพอใจในการปฏิบัติงานว่า สภาพ ความรู้สึกของบุคคลที่มีความสุข ความอึดใจ เมื่อต้องการแรงจูงใจหรือได้รับการตอบสนอง

Good (1973, p.320) กล่าวถึง คุณภาพ สภาพหรือระดับความพึงพอใจ ซึ่งเป็นผลจากความพึงพอใจต่างๆ และทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

Kendler (1974, p. 671) กล่าวถึงความพึงพอใจไว้ สรุปได้ว่า เป็นความพร้อมของแต่ละบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าใจสังคมหรือครอบครัว การแสดงออกในลักษณะที่พอใจเรียกว่า เจตคติทางบวก การแสดงออกในลักษณะที่ต่อต้านไม่พอใจเรียกว่าเจตคติทางลบ เมื่อบุคคลมีเจตคติต่อสิ่งใดแล้วก็จะแสดงออกด้วยพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

D'Elia (1979, p. 283) กล่าวว่า ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกของบุคคลที่สนองตอบต่อสภาพแวดล้อมทางด้านความพึงพอใจ หรือเป็นสภาพจิตใจของบุคคลที่สนองตอบต่องานว่า มีความชอบงานนั้นมากน้อยเพียงไร

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่าเป็น ความพอใจ ความชอบ พฤติกรรมเกี่ยวกับความพึงพอใจของมนุษย์ที่จะพยายามจัดความตึงเครียด หรือความกระวนกระวายหรือสภาวะที่ไม่สมดุลในร่างกาย ซึ่งเมื่อมนุษย์สามารถจัดสิ่งต่างๆ ดังกล่าวได้แล้วมนุษย์ย่อมได้รับความพึงพอใจในสิ่งที่ตนต้องการ

คันธชิต ชูสินธุ์ (2543) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจว่า หมายถึง ความรู้สึกตามที่สนองของบุคคลที่เกิดขึ้นต่อในสิ่งหนึ่งสิ่งใด และจะแสดงออกทางกาย วาจา และจิตใจ จะทำให้มีความสุขทางกายภาพและมีเจตคติที่ดี

นพรัตน์ เตชะวณิช (2544) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจว่า หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรู้สึกพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้รับในสิ่งที่ต้องการ หรือบรรลุจุดหมายในระดับหนึ่ง ซึ่งความรู้สึกดังกล่าวจะลดลงหรือไม่นั้น เกิดขึ้นจากความต้องการหรือจุดมุ่งหมายนั้นได้รับการตอบสนอง

อุทัยพรรณ สูดใจ (2545, น.7) กล่าวถึงความพึงพอใจว่า ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยอาจจะเป็นไปได้ในเชิงประเมินค่าว่าความรู้สึกหรือทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นเป็นไปได้ในทางบวกหรือทางลบ

กาญจนา อรุณสุขบุรี (2546, น.35) กล่าวว่า ความพึงพอใจของมนุษย์เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่าบุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อนและต้องมีสิ่งเร้าที่ตรง

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่ดีส่วนตัวของบุคคลหรือเป็นการแสดงความรู้สึกชอบที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ ซึ่งแสดงออกได้ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจสิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกิจกรรมต่างๆ ให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมาย

2.7.2 ทฤษฎีความพึงพอใจ

Kotler and Armstrong (2001, น.1) รายงานว่า พฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นต้องมีสิ่งจูงใจ(motive) หรือแรงขับเคลื่อน(drive)เป็นความต้องการที่กดดัน จนมากพอที่จะจูงใจให้บุคคลเกิดพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งความต้องการของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ความต้องการบางอย่างเป็นความต้องการทางชีววิทยา (biological) เกิดขึ้นจากสภาวะตึงเครียด เช่น ความหิวกระหายหรือความลำบากบางอย่างเป็นความต้องการทางจิตวิทยา

(psychological) เกิดจากความต้องการการยอมรับ (recognition) การยกย่อง (esteem) หรือการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน (belonging) ความต้องการส่วนใหญ่อาจไม่มากพอที่จะจูงใจให้บุคคลกระทำในช่วงเวลานั้น ความต้องการกลายเป็นสิ่งจูงใจ เมื่อได้รับการกระตุ้นเพียงพจนเกิดความดิ้นรน โดยทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับมากที่สุด มี 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีของอับราฮัม มาสโลว์ และทฤษฎีของซิกมันด์ ฟรอยด์

1. ทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ (Maslow's theory motivation)

อับราฮัม มาสโลว์ (A.H.Maslow, 1970) ค้นหาวิธีที่จะอธิบายว่าทำไมคนจึงถูกผลักดัน โดยความต้องการบางอย่าง ณ เวลาหนึ่ง ทำไมคนหนึ่งจึงทุ่มเทเวลาและพลังงานอย่างมากเพื่อให้ได้มาซึ่งความปลอดภัยของตนเองแต่อีกคนหนึ่งกลับทำสิ่งเหล่านั้น เพื่อให้ได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น คำตอบของมาสโลว์ คือ ความต้องการของมนุษย์จะถูกเรียงตามลำดับจากสิ่งทีกดดันมากที่สุดไปถึงน้อยที่สุด ทฤษฎีของมาสโลว์ได้จัดลำดับความต้องการตามความสำคัญ คือ

1.1 ความต้องการทางกาย (physiological needs) เป็นความต้องการพื้นฐาน คือ อาหาร ที่พัก อากาศ ยารักษาโรค

1.2 ความต้องการความปลอดภัย (safety needs) เป็นความต้องการที่เหนือกว่า ความต้องการเพื่อความอยู่รอด เป็นความต้องการในด้านความปลอดภัยจากอันตราย

1.3 ความต้องการทางสังคม (social needs) เป็นการต้องการการยอมรับจากเพื่อน

1.4 ความต้องการการยกย่อง (esteem needs) เป็นความต้องการการยกย่องส่วนตัว ความนับถือและสถานะทางสังคม

1.5 ความต้องการให้ตนประสบความสำเร็จ (self – actualization needs) เป็นความต้องการสูงสุดของแต่ละบุคคล ความต้องการทำทุกสิ่งทุกอย่างได้สำเร็จบุคคลพยายามที่สร้างความพึงพอใจให้กับความต้องการที่สำคัญที่สุดเป็นอันดับแรกก่อนเมื่อความต้องการนั้นได้รับความพึงพอใจ ความต้องการนั้นก็จะหมดลงและเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลพยายามสร้างความพึงพอใจให้กับความต้องการที่สำคัญที่สุดลำดับต่อไป ตัวอย่าง เช่น คนที่อดอยาก (ความต้องการทางกาย) จะไม่สนใจต่องานศิลปะชั้นต่ำสุด (ความต้องการสูงสุด) หรือไม่ต้องการยกย่องจากผู้อื่น หรือไม่ต้องการแม้แต่อากาศที่บริสุทธิ์ (ความปลอดภัย) แต่เมื่อความต้องการแต่ละขั้นได้รับความพึงพอใจแล้วก็จะมีความต้องการในขั้นลำดับต่อไป

2. ทฤษฎีแรงจูงใจของฟรอยด์

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (S. M. Freud (1856-1938) ตั้งสมมุติฐานว่าบุคคลมักไม่รู้ตัวมากนักว่าพลังทางจิตวิทยามีส่วนช่วยสร้างให้เกิดพฤติกรรม ฟรอยด์พบว่าบุคคลเพิ่มและควบคุมสิ่งเร้า

หลายอย่าง สิ่งเร้าเหล่านี้อยู่นอกเหนือการควบคุมอย่างสิ้นเชิง บุคคลจึงมีความฝัน พุดคำที่ไม่ตั้งใจ พุด มีอารมณ์อยู่เหนือเหตุผลและมีพฤติกรรมหลอกหลอนหรือเกิดอาการวิตกกังวลอย่างมาก

สรุปได้ว่าทฤษฎีความพึงพอใจ แบ่งออกเป็น 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ และทฤษฎีแรงจูงใจของพรอยด์ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมความต้องการด้านต่างๆ เช่นความต้องการทางกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการทางสังคม ความต้องการการยกย่องและความต้องการให้ตนประสบความสำเร็จ แต่เมื่อความต้องการแต่ละขั้น ได้รับความพึงพอใจแล้วก็จะมีความต้องการในขั้นลำดับต่อไป

2.7.3 การวัดความพึงพอใจ

อารี พันธมณี (2546, น.145) กล่าวว่า มาตรวัดความพึงพอใจสามารถกระทำได้หลายวิธี ได้แก่

1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้สอบถามจะออกแบบสอบถามเพื่อต้องการทราบความคิดเห็น ซึ่งสามารถทำได้ในลักษณะที่กำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าวอาจถามความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีวัดความพึงพอใจทางตรงทางหนึ่ง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจึงจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงได้

3. การสังเกต เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจโดยสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมายไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูด กิริยาท่าทาง วิธีนี้จะต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจังและการสังเกตอย่าง มีระเบียบแบบแผน

สุมาลี จันทร์ชะลอ (2547, น.50) อธิบายว่า เครื่องมือที่ใช้ในการวัดด้านความรู้สึกมีหลายชนิด เช่นแบบทดสอบโดยใช้สถานการณ์ บันทึกการสังเกต และเครื่องมือหนึ่งที่นิยมใช้ก็คือแบบวัดทัศนคติ รูปแบบมาตรวัดทัศนคติของ Linkert มาตรานี้ประกอบด้วยข้อความทัศนคติซึ่งเป็นความรู้สึกต่อสิ่งที่จะวัด ข้อความดังกล่าวจะมีทั้งในทางบวกและทางลบ การสร้างมาตรวัดทัศนคติ มีวิธีการดังนี้

1. กำหนดคุณลักษณะที่ต้องการประเมิน โดยระบุว่าวัดคุณลักษณะใดต่อสิ่งใด
2. นิยามความหมายของทัศนคติให้ชัดเจนว่าประกอบด้วยลักษณะใดบ้างซึ่งจะใช้เป็นกรอบสำหรับวัด

3. รวบรวมข้อความที่แสดงทัศนคติในระดับต่างๆของบุคคลข้อความนี้ควรครอบคลุมคุณลักษณะทั้งหมดที่ต้องการวัด โดยการเขียนข้อคำถามมากกว่าจำนวนข้อที่ต้องการใช้ ข้อความควรแสดงทัศนคติในทางที่ดี (บวก) และในทางที่ไม่ดี (ลบ) จำนวนที่ใกล้เคียงกัน

4. ตรวจสอบข้อความที่สร้างขึ้นโดยพิจารณาเกี่ยวกับความครอบคลุมครบถ้วนตามคุณลักษณะทั้งหมดที่ต้องการวัดตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของภาษาแต่ละข้อความกับระดับของความเห็น โดยปกติมาตรวัดทัศนคติของ Linkert จะแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างมาก เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างมาก

5. ทดลองใช้ข้อความที่ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นอาจมีบางข้อความที่ยังไม่ชัดเจนหรือกำกวมจึงควรนำไปทดลองใช้ในกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งเพื่อตรวจสอบความเป็นปรนัยของข้อคำถามตรวจสอบว่ายังมีข้อความใดต้องแก้ไข

6. กำหนดน้ำหนักคะแนนแต่ละตัวเลือก วิธีที่ง่ายคือกำหนดตามน้ำหนักสมมติ เช่น กำหนดให้แต่ละตัวเลือกมีน้ำหนักเป็น 5 4 3 2 และ 1 สำหรับข้อความในทางบวก ส่วนข้อความในทางลบให้น้ำหนักกลับกัน

7. ตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด โดยวิเคราะห์ความตรงของแบบทดสอบ หรืออาจใช้วิธีให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบก็ได้

บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ (2547, น.76-77) กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจมีหลักเบื้องต้น 3 ประการ ดังนี้

1. เนื้อหา (Content) การวัดความพึงพอใจต้องมีสิ่งเร้าไปกระตุ้นให้แสดงกริยาทำที่แสดงออก สิ่งเร้า โดยทั่วไปได้แก่ สิ่งเร้าที่ต้องการทำ

2. ทิศทาง (Direction) การวัดความพึงพอใจ วัดโดยทั่วไปกำหนดให้ความพึงพอใจมีทิศทางเป็นเส้นตรงและต่อเนื่องกันในลักษณะเป็นซ้าย – ขวา และบวก – ลบ

3. ความเข้ม (Intensity) กริยาทำที่ความพึงพอใจและความรู้สึกที่แสดงออกต่อสิ่งเร้านั้น มีปริมาณมากหรือน้อยแตกต่างกัน ถ้ามีความเข้มสูงไม่ว่าจะเป็นไปในทิศทางใดก็ตามจะรู้สึกหรือทำที่รุนแรงมากกว่าที่มีความเข้มปานกลาง

สรุปได้ว่าการวัดความพึงพอใจ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดด้านเนื้อหา ทิศทางหรือ อารมณ์ความรู้สึก โดยใช้แบบทดสอบ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การเลือกใช้ที่เหมาะสม มาตรฐานวัดเจตคติแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) บุญชม ศรีสะอาด (2545, น.109)

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.8.1 งานวิจัยในประเทศ

การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมต้องใช้ความรู้จากแหล่งความรู้ที่มีอยู่หลากหลาย ทั้งยังมี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหรือพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม ได้มีผู้วิจัยดังนี้

งานวิจัยหนังสืออ่านเพิ่มเติมระดับประถมศึกษา มีดังนี้

ปราสาท สอนรัมย์ (2546) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง มด แดง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้าน โพนทันและโรงเรียนชุมชนหนองฮี สามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนมเขต 1 ผลการศึกษาพบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง มดแดง ที่สร้างขึ้นอยู่ในระดับมาก มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80.90/85.10 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง มดแดงอยู่ในระดับมากที่สุด

จักรพันธ์ กุศลทัต (2549) ได้ทำการวิจัย เรื่องผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับเด็ก เรื่อง สี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนน่านคริสเตียน จังหวัดน่าน ผลการวิจัย พบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับเด็ก เรื่อง สี มีประสิทธิภาพเท่ากับ 90/85 ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนที่ใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับเด็ก เรื่อง สี หลังการใช้สูงกว่าก่อนใช้อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิลาสินี พ้องพงษ์ศรี (2552) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานเมืองสระบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องตำนานเมืองสระบุรี มี ประสิทธิภาพเท่ากับ 91.66 / 84.33 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องตำนานเมืองสระบุรี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เจตคติที่มีต่อการเรียนโดยใช้หนังสืออ่าน เพิ่มเติม เรื่องตำนานเมืองสระบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

นิรมล บุญรักษา (2554) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมสาระงาน บ้านที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่4 โรงเรียนวัดท่าข้าม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้

หนังสืออ่านเพิ่มเติมสาระงานบ้านมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมสาระงานบ้าน มีเจตคติทางการเรียนอยู่ในระดับมาก

งานวิจัยหนังสืออ่านเพิ่มเติมระดับมัธยมศึกษา มีดังนี้

บุบผา ชุมพรพ่อง (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ฉบับการ์ตูน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ท41101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมฉบับการ์ตูน อยู่ในเกณฑ์ 81.05/82.29 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 จึงถือว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมฉบับการ์ตูนมีประสิทธิภาพที่จะนำไปใช้ได้จริงและนักเรียนมีผลคะแนนหลังเรียนแตกต่างกับคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียนมีค่าสูงกว่าช่วงก่อนเรียน ส่วนด้านเจตคติต่อทักษะการอ่านหลังใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมฉบับการ์ตูน ในระดับสูงทั้งในภาพรวมและรายข้อ ซึ่งทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการอ่านสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนด้านทักษะการอ่านได้

บุญทริก โชติประเดิม (2551) ได้ทำการวิจัย เรื่องการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง การจำแนก คำในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านนาบอน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 83.70/82.42 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมอยู่ในระดับมากที่สุด

โสภา สุขวิทยากรณ์ (2551) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมสาระภูมิปัญญาท้องถิ่น วิชาสังคมศึกษา เรื่อง เรื่องเล่าจากผู้เฒ่าวังตะเคียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านวังตะเคียน ตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผลการวิจัยพบว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีความเหมาะสมในระดับมาก มีประสิทธิภาพ 83.80/79.87 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

กิตติยา กิตติมงคล (2551) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาภาษาไทย เรื่องประเพณีไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 86.10/85.30 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อมรรัตน์ ทรัพย์ดี (2552) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องวังนารายณ์ราชนิเวศน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ผลการศึกษาพบว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง วังนารายณ์ราชนิเวศน์ มีประสิทธิภาพ 82.84/83 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง วังนารายณ์ราชนิเวศน์ หลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาวนี ค่านศิริวาณิชย์ (2553) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ย่าถิ่นแดนเคื่อง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ย่าถิ่นแดนเคื่อง มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 88.24/80.76 นักเรียนมีผลการเรียนจากการอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ย่าถิ่นแดนเคื่อง หลังการอ่านสูงกว่าก่อนอ่านและนักเรียนมีความคิดเห็นต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ย่าถิ่นแดนเคื่องในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) คุณค่าและประโยชน์ที่จะได้รับ 2) แบบฝึกหัดท้ายบท 3) การใช้ภาษา 4) ภาพประกอบและแผนที่ 5) ลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์ 6) ด้านเนื้อหาตามลำดับ

ฉวีวรรณ เฝ้าวิทยานนท์ (2553) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง วรรณพิจิตร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และนักเรียนมีความเห็นต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

พัชรี เอ็นคูราษฎร์ (2555) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องเปิดประตูสู่ระยอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 โรงเรียนวัดห้วยโป่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต1 ผลการวิจัยพบว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องเปิดประตูสู่ระยอง มีประสิทธิภาพ 81.37/92.27 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องเปิดประตูสู่ระยอง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นุชฉนิภรณ์ วงษ์กลม (2555) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ชุดวัฒนธรรมพื้นบ้านตำนานพื้นเมืองเรื่องฮิตสิบสอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่6 ผลการวิจัยพบว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ฮิตสิบสอง มีประสิทธิภาพ 82.60/83.04ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ฮิตสิบสอง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Campbell (1979, p.70) ได้วิจัยถึงความนิยมในหนังสือ ที่ได้รับความนิยมอย่างมาก พบว่า หนังสือที่ได้รับความนิยมอย่างมากนั้นเป็นเพราะมีรูปร่างลักษณะน่าสนใจ มีการออกแบบดี ตัวหนังสือไม่แน่น มีภาพประกอบกระจายอยู่ทั่วเล่มแผนภาพต่างๆ มีความสัมพันธ์กับเนื้อหามากที่สุด และภาษาที่ใช้มีอารมณ์ขัน มีการเชื่อมโยงความคิดรวบยอดที่เป็นนามธรรมมากๆ เข้าด้วยกัน สถานการณ์ที่ใช้ก็มีอารมณ์ขันมีการเชื่อมโยง ความคิด รวบยอด ที่เป็นนามธรรมมาก ๆ เข้าด้วยกัน กับสถานการณ์ที่ผู้อ่านคุ้นเคย

Aunar (1979) ได้สำรวจเนื้อหาหนังสือในประเทศสิงคโปร์ พบว่าหนังสือสำหรับเด็ก ควรเป็นหนังสือเด็กที่สามารถบอกลักษณะนิสัยของแต่ละคนได้ สามารถบอกสถานที่หรือฉากของเรื่องได้และเป็นเรื่องที่ทำให้เกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ สนองความอยากรู้อยากเห็นของเด็กหรืออาจเป็นเรื่องที่ลึกลับน่าพิศวง จึงเสนอแนะว่าควรสร้างเรื่องประเภทส่งเสริมจินตนาการ ให้แก่เด็กเพราะช่วยให้เด็กเข้าใจชีวิต เข้าใจปัญหาผู้อื่น ทั้งช่วยส่งเสริมให้มีความพยายามที่จะฟันฝ่าอุปสรรคความลำบากต่างๆที่ต้องเผชิญเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่

Doyle (1987) ได้ศึกษาคูณลักษณะของการ์ตูนที่มีต่อนักเรียนชาย และนักเรียนหญิง ซึ่งทดสอบวัดด้วยการ์ตูนแนวใหม่ที่มีรูปแบบสำหรับชาย 5 แบบ สำหรับหญิง 5 แบบ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนมากชอบการ์ตูนซึ่งให้ความสนุกสนาน

Sewell (2003) ได้ทำการศึกษา นักเรียนในระดับประถมศึกษาที่เลือกหนังสืออ่านเสริม ในเนื้อหาด้วยตนเอง ผลจากการศึกษาพบว่านักเรียนร้อยละ 63.7 เลือกไม่ตรงกับระดับนักเรียนที่กำลังอ่าน และร้อยละ 36.3 เลือกตรงกับระดับการอ่านระหว่างเรียน ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่เลือกหนังสือจากมุมหนังสือในห้องเรียนสูงมาก 90 เล่มจาก 168 เล่ม ดังนั้นครูผู้สอนต้องรู้ถึงความ ต้องการของหนังสือที่เด็กชอบ และควรกระตุ้นให้เด็กรู้จักเลือก สังกัดข้อมูล เพื่อจะได้หนังสืออ่านเสริมได้ตรงกับเนื้อหาในบทเรียน

จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่น่าเสนอมานี้ สรุปได้ว่าการพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่เป็นเรื่องราววัฒนธรรมประเพณีหรือเป็นหนังสือการ์ตูน นับเป็นการเพิ่มความสนใจในการศึกษาของผู้เรียน อันจะส่งผลให้ผู้เรียน เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และการสร้างหนังสือที่เป็นหนังสือการ์ตูนจะสร้างความสนใจมากยิ่งขึ้น นักเรียนสามารถบอกลักษณะนิสัยตัวละครสถานที่และฉากได้ รวมทั้งกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการอ่าน ซึ่งสามารถใช้เป็นหนังสือเสริมประสบการณ์ในการเรียนได้เป็นอย่างดี